

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Arabismy v současné francouzštině

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Autor práce: Natálie Jaszová

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

2021

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

České Budějovice 7. května 2021

Natálie Jaszová

Poděkování

Děkuji touto cestou panu doc. PhDr. Ondřeji Peškovi, Ph.D. za připomínky, cenné rady a odborné vedení této bakalářské práce.

Anotace

Práce *Arabismy v současné francouzštině* se zabývá výpůjčkami z arabského jazyka v současném francouzském jazyce. Je rozdělena na teoretickou a praktickou část. První část vymezuje pojem arabismus a podrobněji popisuje problematiku výpůjčky. Věnuje se okolnostem přejímání arabismů do francouzštiny a také modifikačním mechanismům pro jejich integraci. Druhá část spočívá v korpusovém výzkumu a klade si za cíl zhodnotit výskyt francouzských slangových výrazů arabského původu v současné francouzštině.

Klíčová slova

Francouzština, arabština, arabismus, výpůjčka, korpus, slang

Annotation

The thesis *Arabisms in the Present-Day French* deals with loanwords from the Arabic language in contemporary French. It is divided into theoretical and practical part. The first part defines the concept of Arabisms and describes the issue of borrowing in more detail. It deals with the circumstances of the adoption of Arabisms into French and also with the modification mechanisms for their integration. The second part consists in corpus research, which aims to evaluate the occurrence of French slang expressions of Arabic origin in contemporary French.

Keywords

French, Arabic, Arabism, loanword, corpus, slang

Obsah

1. Úvod	8
2. Arabský svět a základní charakteristika arabštiny	9
1.1. Klasická, moderní spisovná a regionální hovorová arabština	9
1.1.2. Klasická a moderní spisovná arabština	10
1.1.3. Hovorové jazyky	10
1.2. Arabština z hlediska typologického	11
2. Expanze francouzského jazyka do arabských zemí	12
2.1. Frankofonie v arabských zemích	12
2.2. Francouzština v severní Africe	13
2.3. Francouzština v Libanonu a Sýrii.....	14
3. Výpůjčky z arabského jazyka v současné francouzštině	15
3.1. Vymezení pojmu arabismus.....	15
3.2. Role výpůjčky v lexiku současné francouzštiny	15
3.2.1. Vzájemné působení jazyků	16
3.2.2. Původ francouzského lexika	16
3.2.3. Výpůjčka	16
3.2.3.1. Přehled výpůjček ve francouzštině	18
3.3. Okolnosti přejímání arabismů do francouzštiny	19
3.3.1. Středověk.....	19
3.3.2. Období kolonizací v 19. a 20. století.....	21
4. Arabismy jako součást slangu mladé generace ve Francii	22
4.1. Jazyk mladých obyvatelů předměstí aneb nástroj k nalézání své identity	22
4.2. Klíčová témata a způsoby obohacování slovní zásoby předměstské mládeže	23
4.2.1. Postavení výpůjček z arabštiny ve slangu předměstské mládeže.....	23
4.2.1.1. Arabismy ve francouzské rapové tvorbě	24
5. Modifikační mechanismy pro přejímání arabismů do francouzštiny	26
5.1. Adaptace fonetická a grafická.....	27
5.2. Adaptace morfosyntaktická	29
5.3. Adaptace morfolexikální	30
5.4. Adaptace sémantická.....	30
6. Výzkum	32
6.1. Cíle výzkumu a výchozí hypotéza	32
6.2. Metodologie výzkumu.....	32
6.3. Charakteristika použitého korpusu.....	33
7. Arabismy v TLFi	34
7.1. Postup při výběru arabismů	34
7.2. Komparace arabismů.....	36
7.3. Shrnutí	39

8. Korpusová analýza	41
8.1. barka ,prostituée, putain‘	41
8.2. bateul ,gratuit‘	42
8.3. bled ,village, ville d’origine; pays d’origine‘	42
8.4. blédos/bledman/bled ,celui qui arrive de son bled, ignorant, paysan (=rustre); arabe‘	43
8.5. calculer ,regarder, observer qqn, prêter attention à qqn‘	45
8.6. chouffer ,regarder, voir‘	45
8.7. dama ,femme‘ (généralement de plus de trente ans et qui inspire le respect).....	46
8.8. dawa ,désordre‘	46
8.9. दौरا ,tour, virée‘	47
8.10. fatma ,femme, fille‘	47
8.11. hach ,honte‘	48
8.12. hala/hâla ,fête‘	49
8.13. haram ,péché‘	49
8.14. heps ,prison‘	50
8.15. kahlouche/karlouche ,personne noire (africaine, antillaise...)‘	51
8.16. kif ,plaisir‘	51
8.17. kiffer ,aimer‘	52
8.18. kiffeur, kiffeuse ,celui, celle qui aime passionément qch‘	53
8.19. rabla ,drogue‘	54
8.20. roumi/roum ,français de souche‘	54
8.21. shatan/shitan ,diable‘	55
8.22. soua ,fille, femme‘	56
8.23. toubab ,français de souche‘	56
8.24. zetla ,haschisch‘	57
8.25. zeub ,sexe masculin‘	58
8.26. zouz ,fille, femme‘	58
8.27. Shrnutí zjištěné frekvence arabismů.....	58
8.27.1. Arabismy, které korpus nevyhledal.....	60
9. Závěr.....	61
Résumé.....	63
Seznam použité literatury a internetových zdrojů	64
Seznam použitých zkratk	72
Seznam tabulek	73
Příloha – arabismy v TLFi.....	74

1. Úvod

V této práci si klademe za cíl představit francouzštinu jako jazyk, který byl a stále je obohacován arabštinou. Přestože se pro francouzštinu jedná o jazyk exotický, nelze opomenout historicky dlouhé a významné působení arabské kultury, a tudíž i jazyka na francouzskou slovní zásobu. Tento vliv v naší práci popíšeme tak, aby jednotlivé teoretické kapitoly a výzkum poskytl celkový vhled do problematiky přejímání slov z arabštiny v současné francouzštině.

Na začátku práce se seznámíme s arabským světem, arabštinu si charakterizujeme, zmapujeme to, kdy a jak přišla francouzština s arabštinou do kontaktu a ukážeme si hlavně vybraná slova, která si francouzština z arabštiny buď přímo nebo nepřímo vypůjčila. Ta nazýváme arabismy. V teoretické části pro nás bude dále důležité vymezit pojem výpůjčka a posléze arabismus jako takový. Po stručném historickém přehledu zjistíme nejen v jaké dřívější, ale především v jaké dnešní situaci dochází k jazykovému kontaktu. Také se dozvíme, pomocí kterých mechanismů se francouzštině daří slova arabského původu přizpůsobit její jazykové stavbě.

Toto současné ovlivňování francouzštiny arabštinou bude hlavním předmětem korpusového zkoumání, kterému se budeme věnovat v druhé, praktické části této práce. Cílem výzkumu bude zhodnotit výskyt vybraných francouzských slangových lexémů arabského původu v současné francouzštině pomocí jazykového korpusu *Araneum Francogallicum Maius*. Korpus nám umožní hmatatelněji pochopit soudobou situaci arabského vlivu na francouzštinu a detailněji porozumět povaze arabismů tam, kde momentálně ke styku francouzštiny s arabštinou dochází. Pomocí dvou slovníků a vybraných arabismů, které se vyskytují ve slovní zásobě mladistvých žijících na francouzských předměstích, budeme v korpusu zjišťovat, do jaké míry jsou tyto arabismy v současné francouzštině rozšířené. Vzhledem k identitární a kryptické funkci jazyka předměstské mladé generace nepředpokládáme jejich veliké rozšíření. Každý arabismus okomentujeme dle korpusových dat, zjistíme jeho frekvenci v úzu současné francouzštiny a závěrem vyhodnotíme získané výsledky. Po závěru práce bude následovat francouzské résumé.

Teoretická část

2. Arabský svět a základní charakteristika arabštiny

Arabským světem se tradičně rozumí obsáhlé území arabsky mluvících zemí, které se rozprostírá od Atlantského oceánu až k Arabskému moři a od Středoziemního moře k Africkému rohu u Indického oceánu. Tento pojem, ačkoli se k němu neuvádí přesná definice, obvykle představuje 22 členských zemí Ligy arabských států, které spojuje společný jazyk arabština a z velké části i kultura a víra.

K tomuto teritoriu, táhnoucího se severní Afrikou až k západní Asii, náleží region Maghreb, situovaný na severozápadě afrického kontinentu a region Mašrek, jež je geograficky vymezen na území Iráku, Sýrie, Libanonu, Jordánska, Palestiny a Kuvajtu.¹

Tyto dva veliké regiony a další země spolu s regionální organizací Ligy arabských států a pod její záštitou sdružují a tvoří známý arabský svět, který je díky výše zmíněné organizaci propojen nejen z ekonomického, politického a kulturního hlediska, ale zpravidla také etnický a nábožensky. Dominantní část populace arabofonních zemí tvoří muslimové, kteří arabskému světu dodávají určitou náboženskou jednotu a sdílenou identitu, která v těchto státech napomáhá k šíření a upevnění islámu. Také Arabové, jakožto etnikum sdílející mezi sebou obdobné zvyky, tradice a jazyk přispívají k vymezení arabského světa a k jeho stejnorodosti. Je ovšem třeba brát v potaz, že i přes jazykovou, náboženskou a etnickou převahu na Arabském poloostrově a v severní Africe je každý stát odlišný a zaujímá jiné demografické prvky. V zemích tohoto území není islám jediným náboženstvím a muslimové se samozřejmě nacházejí i mimo Ligu arabských států. Ani Arabové nejsou jejich jedinými obyvateli. Naopak se zde vyskytují jiné rozmanité jazykové, náboženské i etnické minority, které by pojmu „arabský svět“ byly protichůdné.

1.1. Klasická, moderní spisovná a regionální hovorová arabština

Arabský jazyk zaujímá velmi důležité postavení v afrických a středovýchodních státech, ať už jako oficiální jazyk Ligy arabských států, Organizace spojených národů či jako jazyk úřední ve všech 22 zemích, které jsou členy Ligy arabských států. Je také společným prostředkem komunikace pro více než miliardu muslimů a zajisté i arabského

¹ Z jiného hlediska může k Mašreku náležet i Egypt, Súdán a Džibutsko spolu se státy na Arabském poloostrově.

obyvatelstva. Expanze arabského jazyka do severní Afriky a na Blízký východ je zapříčiněna vznikem a šířením islámu, který arabštinu definuje jako jazyk Koránu, ale který má také funkci správní a je jazykem kultury, myšlení a vědy.

Oproti francouzštině je arabština jazyk náležící do semito-hamitské jazykové rodiny, přesněji do semitské větve společně s hebrejštinou a etiopštinou a někdy je také nazýván jazyk afroasijský. Berberské jazyky, které jsou rozšířené v severní Africe a koexistují s arabštinou, také patří do semito-hamitské jazykové rodiny. Arabštinu dělíme na klasickou, na moderní spisovnou a hovorovou.

1.1.2. Klasická a moderní spisovná arabština

Klasická arabština sahá až do 8. století n. l., kdy dala vznik Koránu a staroarabské poezii. Avšak v 19. století arabština reagovala na vzrůstající kontakty s Evropou, které prosazovaly nové myšlenky a přispěly k novým sociálním, kulturním a politickým poměrům tak, že se od tradičního jazyka vzdálila a postupně se formovala k přijatelnější moderní spisovné formě jazyka. Od klasického jazyka se liší především v lexiku a syntaxi. Dnes má moderní spisovná arabština funkci literární nebo administrativní. Také je výhradně komunikačním prostředkem médií, a proto je u arabsky mluvícího obyvatelstva jen velmi vzácně mateřským jazykem.²

1.1.3. Hovorové jazyky

Arabský svět se vyznačuje diglosií, kdy u arabsky hovořícího obyvatelstva existuje spisovný a hovorový jazyk vedle sebe. Hovorová arabština slouží ke každodenní komunikaci, ale její spisovná forma naopak pouze ke komunikaci při oficiálních událostech. Hovorové jazyky arabofonních zemí se od sebe výrazně liší a jejich regionální dialekty mohou být nesrozumitelné i pro obyvatelstvo jedné země. Zajímavé je, když si jazykové komunity mluvící severoafrickou hovorovou arabštinou a žijící ve Francii konzervativně zachovávají svůj jazyk velmi dlouho a nepostřehnou jazykové změny v zemi svého původu. Pro arabskou dialektologii je tento případ pozoruhodný, protože nalézá jinou formu hovorového jazyka mimo území Maghrebu.³

² ONDRÁŠ František a Jaroslav OLIVERIUS. *Moderní spisovná arabština. Vysokoškolská učebnice*. Praha: Set Out, 2007, s. 7-8. ISBN: 978-80-86277-70-7.

³ EXTRA, Guus a Durk GORTER. *The Other Languages of Europe: Demographic, Sociolinguistic and Educational Perspectives*. Multilingual Matters, 2001, s. 266. ISBN: 1-85359-510-1.

1.2. Arabština z hlediska typologického

„Spisovná arabština je všeobecně pokládána za jazyk flexivní, tzn. za jazyk, v jehož příponách se hromadí řada funkcí, a to za jazyk, který flexi realizuje do značné míry pomocí vnitřních změn. Je proto nazývána jazykem introflexivním. Vnější flexe však přece jen převládá.“⁴

U francouzštiny převládá typ izolační. Typickým a zajímavým znakem semitských jazyků je struktura slova a jeho souhláskový kořen, jehož proměna vyjadřuje gramatický význam.⁵ Základem většiny arabských sloves jsou 3 souhlásky, např. pod heslem „psát“ se uvádí pravidelné sloveso *katab* ‚psal‘, vytvořený na základě souhlásek k-t-b a vložených samohlásek. Arabština má jen dva časy (spíše aspekty: perfektum a imperfektum), které se tvoří příponami a předponami k základnímu tvaru. Vnitřní alternace si lze povšimnout u nepravidelného množného čísla podstatných jmen, které nazýváme „lomený“ plurál: slovo *madína* ‚město‘ se v množném čísle stává *mudun*. Arabština má jednotné, množné a dvojné číslo a rozlišují se dva rody (ženský a mužský). Přídavná jména, podobně jako ve francouzštině, následují za podstatným jménem.⁶

Arabština má jeden určitý člen *-al* (al-chymie, al-kohol, Al-láh), který se většinou vyslovuje jako *-il*. Před slunečními písmeny *t, d, s, z* (včetně jejich emfatických variant), *š, n, r* a někdy rovněž *g, k*, se „l“ asimiluje: *il-zaman* > *iz-zaman* ‚čas‘.⁷

⁴ PETRÁČEK, Karel. *Základy gramatického systému spisovné arabštiny*. Praha: SPN, 1991, s. 13. ISBN: 80-7066-383-9.

⁵ OSTRÁ, Růžena a Eva SPITZOVÁ. *Úvod do studia románských jazyků*. Praha: SPN, 1988, s. 57-60. ISBN: 80-210-0390-1.

⁶ BEYERL, Jan. *Arabský slovník*. Praha: V RÁJI, 2000, s. 353-365. ISBN: 80-85894-74-2.

⁷ Tamtéž, s. 352.

2. Expanze francouzského jazyka do arabských zemí

Francouzština se rozšířila mimo Evropu a v Africe byla zavedena během koloniálního dobývání tří zemí Maghrebu v 19. století. Francie zde měla své bývalé protektoráty a departamenty. Také se francouzština rozšířila do zemí Blízkého východu, přesněji do Libanonu a Sýrie, které byly francouzským mandátním územím od roku 1920 do 1943.

Lze předpokládat, že expanze francouzštiny do arabských zemí, které se vyznačují velikou jazykovou rozmanitostí, způsobí upevnění různých jazykových variant, než které jsou ve Francii známy. Je evidentní, že není možné, aby si všechny země mluvící francouzsky osvojily stejnou formu francouzského jazyka, který vždy byl a je proměnlivý, nestabilní a jako každý živý jazyk nemá žádnou ustálenou definitní normu a abstraktní model, který se kategoricky dodržuje. Každá jeho varianta se mění v závislosti na území, kde se nachází, kdy a s jakým jazykem přišel do kontaktu a v jaké situaci. Francouzština, rozptýlená na severu Afriky a zřídka na Blízkém východě vlastní své různé unikátní varianty, které nosí identitu kultury svých uživatelů.⁸

2.1. Frankofonie v arabských zemích

Koncept frankofonie se vyvíjel několik desetiletí, než dospěl k dnešnímu významu. Její dnešní pojetí představuje skupinu lidí, která mluví francouzsky a která sdílí a vytváří další společné hodnoty. Její význam také může spočívat v Mezinárodní organizaci frankofonie, která dnes čítá 54 řádných členů včetně Egypta, Maroka, Tuniska, Libanonu a Mauritánie.⁹

Historie a současnost frankofonie je s arabskými státy silně spjatá. Africké země byly nejprve zájmem Francie jakožto koloniálního impéria, poté v 60. letech Francie změnila přístup ke svým koloniím a snažila se s africkými státy vytvořit společenství. Nyní již klade důraz na jejich soudržnost, mír, vzdělání a kulturní a jazykovou různorodost.

⁸ CHAURAND, Jacques. *Nouvelle histoire de la langue française*. Paris: Seuil, 1999, s. 740-741. ISBN: 978-2-02-107238-9.

⁹ L'Organisation internationale de la Francophonie [online]. [cit. 2020-26-11]. Dostupné z: <https://www.francophonie.org/88-etats-et-gouvernements-125>

2.2. Francouzština v severní Africe

Ještě před kolonizací Alžírsko v roce 1830 měla francouzština vedle berberštiny a klasické a hovorové arabštiny skromnou roli – využívali ji zejména francouzští obchodníci a Židé, kteří s Francií udržovali vztah v rámci mezinárodního obchodu. S dobýváním Alžírsko do země přišlo přibližně 47 000 francouzských přistěhovalců, kteří pocházeli zejména z jihu Francie a Korsiky.¹⁰ V zemi se tak francouzština rozšířila do škol, ale spíše se ji učily děti dobytých a jen velmi malé procento muslimů. Její expanzi také přispěly ekonomické a administrativní činnosti, které francouzštinu vyžadovaly, a rovněž i vojenská služba a válka, kde společně alžírští a francouzští vojáci působili. Ve třicátých letech minulého století i přes nevelkou populaci Francouzů jejich moc zapříčinila fakt, že dobytí, kteří arabštinou mluvili minimálně, neměli již potřebu se ji učit. Francouzština tak téměř pronikla do všech oblastí života a v Alžírsku zaujala pozici běžného jazyka oproti Maroku a Tunisku, kde francouzština byla jazykem pouze školním.¹¹

„Mnoho Francouzů, kteří se usadili v Tunisu a v Maroku, pochází z Alžíru. To částečně vysvětluje fakt, že jistý počet francouzských výrazů je společný všem třem zemím severní Afriky.“¹² Po nabytí nezávislosti se proti donucené francouzštině tyto tři země výrazně bránily výraznou arabizací vzdělání. Toto tažení proti přítomnosti francouzštiny v Maghrebu zaznamenalo její náhlý ústup, avšak arabizace neprobíhala efektivně a vysoce postavené alžírské a tuniské osobnosti jakožto frankofonní zastánci přispěly k zachování francouzštiny už v tak plurilingvních zemích.

Dnes je francouzština v zemích Maghrebu velmi rozšířena jako jazyk vyučovací či literární. Na středních školách je mnohdy druhým povinným jazykem a zachovává si důležité místo ve vysokoškolském vzdělávání. Je taktéž významná pro administrativní záležitosti a obchod. V Libanonu, Maroku, Alžírsku a Egyptu se francouzština šíří a upevňuje pomocí tisku, dalších médií nebo kina. V žádné zemi Maghrebu není francouzština prohlášena úředním jazykem.

¹⁰ CHAURAND, Jacques. *Nouvelle histoire de la langue française*. Paris: Seuil, 1999, s. 356. ISBN: 978-2-02-107238-9.

¹¹ WALTER, Henriette. *Francouzština známá i neznámá*. Praha: Jan Kanzelsberger, 1993, s. 200-204. ISBN: 80-85387-15-8.

¹² Tamtéž, s. 203.

Egypt od vyučování francouzštiny ustoupil v roce 1956, kdy započala sinajská válka. Nicméně si podobně jako v Maghrebu nadále udržela místo na egyptských univerzitách v rámci vytyčených oborů.¹³

2.3. Francouzština v Libanonu a Sýrii

Spolu sousedící země Mašreku, Libanon a Sýrie, byly mandátním územím, které bylo svěřeno Francii po první světové válce. Francouzština zde byla vyučována již od 18. století, ale po vyhlášení mandátu se rozšířila větší měrou, kdy byla v Libanonu a Sýrii představena v rámci snahy posílení franko-arabského bilingvismu.¹⁴

Po nabytí nezávislosti se Sýrie bránila arabizací, ale v určité míře francouzštinu ve vzdělávání zanechala. Dnes je v Sýrii poměrně hojně na školách vyučována, i když si konkuruje s angličtinou.

V Libanonu se křesťané, kteří francouzštinu považovali za jazyk kultury, snažili o prohlášení francouzštiny jako úředního jazyka spolu s arabštinou. To se však nestalo a francouzština má dnes důležité místo alespoň ve vzdělání. Bylo zaznamenáno, že v roce 1970 v Bejrútu mluvilo 42 % lidí francouzsky.¹⁵

¹³ CHAURAND, Jacques. *Nouvelle histoire de la langue française*. Paris: Seuil, 1999, s. 743. ISBN: 978-2-02-107238-9.

¹⁴ Tamtéž, s. 365.

¹⁵ Tamtéž.

3. Výpůjčky z arabského jazyka v současné francouzštině

V této kapitole nejprve vymezíme pojem arabismus a jeho roli jakožto výpůjčky ve francouzské slovní zásobě. Před samotným představením výpůjčky a jejích charakteristik zmíníme i původ francouzského lexika (jakožto základ pro zformování francouzštiny z lexikálního hlediska) a dobu, kdy se arabismy do francouzského jazyka začlenily. Jako názorný příklad také uvedeme seznam výpůjček z vybraných jazyků, které francouzské lexikum obohatily.

3.1. Vymezení pojmu arabismus

Dříve, než si vysvětlíme pojem arabismus, je třeba dát prostor pochopení významu přejatého slova neboli výpůjčky. „Výpůjčka je součástí prostředků, pomocí kterých obohacujeme slovní zásobu jazyka. Její přítomnost způsobí, že se v jazykovém systému objeví slovo pocházející z jiného jazyka.“¹⁶

Z definice vyplývá, že za arabismus považujeme slovo, které má původ v arabském jazyce, a které se začlenilo do lexika jiného jazyka – v našem případě do slovní zásoby francouzštiny. Za arabismy se však považují i slova, „která nejsou arabského původu, ale byla přejata do arabštiny z jiných jazyků [...] a z arabštiny se pak dostávala do jiných jazyků stejně jako slova arabského původu.“¹⁷ Je tedy nutné brát zřetel na rozdíl mezi jazykem jakožto prvotním zdrojem slova a jazykem, od kterého si francouzština slovo vypůjčuje – většina slov arabského původu byla do francouzštiny přejata přes třetí jazyk (např. *sucre* < ar. *sukkar*, skrze it. *zucchero*. Do arabštiny se slovo dostalo z indického *sárkarā*).¹⁸

3.2. Role výpůjčky v lexiku současné francouzštiny

V této části se budeme obecně věnovat výpůjčce ve francouzském lexiku. Je nezbytné navíc zmínit, že vedle tohoto lexikálního obohacení stojí slovtvorné procesy, díky kterým se francouzská slovní zásoba rozšiřuje pomocí slov již existujících – jedná se o derivaci, kompozici a zkracování.

¹⁶ NIKLAS-SALMINEN, Äino. La lexicologie. Paris: A. Colin, 1997, s. 83. ISBN: 2-200-26936-6. „L'emprunt fait partie des procédés par lesquels on enrichit le lexique d'une langue. Il consiste à faire apparaître dans un système linguistique un mot provenant d'une autre langue.“ (vlastní překlad)

¹⁷ KARLÍKOVÁ, Helena. *Arabismy v českém lexiku*. In: KARLÍK, P., M. NEKULA a J. PLESKALOVÁ, eds. CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny, 2017. [online]. [cit. 2021-24-04]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ARABISMY%20V%20ČESKÉM%20LEXIKU>

¹⁸ ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. Praha: SPN, 1983, s. 58.

3.2.1. Vzájemné působení jazyků

Současná francouzština, která se po staletí vyvíjela do samostatného románského jazyka, stojí na základě výsledků vzájemných kontaktů s různými národy a jejich jazyky. Ovlivnění jazyka nastává během interakce s jiným jazykem napříč dějinami. „K vzájemnému ovlivňování jazyků dochází zpravidla v podmínkách tzv. bilingvismu [...], kdy příslušníci určitého společenství ovládají (alespoň částečně) dva různé jazyky“¹⁹.

3.2.2. Původ francouzského lexika

Slovní zásobu francouzštiny z pohledu jejího vývoje dělíme na zděděnou a vypůjčenou. Většina slov, která náleží ke zděděnému lexiku, pochází z latiny, jež je předpokladem vzniku francouzštiny a dalších románských jazyků. Do této původní slovní zásoby zařazujeme i slova pocházející z galštiny a germánských jazyků, zvláště z franštiny.²⁰ Slova z galského jazyka, který byl v procesu romanizace latinou vytlačen, nazýváme substrátem. Naopak o superstrátu mluvíme v případě franštiny, která chronologicky působila po latině, a která po ovlivnění latiny zanikla. Hlavní jazykovou vrstvou (*stratum*) je latina.²¹

Slova latinského původu, která se ve francouzštině zachovala a nikdy jazyk neopustila (např. *aimer, vivre, homme*, atd.) se postupem času značně proměnila. Původní slova prošla fonetickými i sémantickými změnami vzhledem k jejich etymonu. Zvláštní situaci pozorujeme v případě tzv. dublet, kdy mají dvě slova stejný latinský původ. Jedno z nich přešlo z lidové (vulgární) latiny do francouzštiny a podstoupilo výrazné fonetické změny.

Druhé slovo, které si svůj etymon zachovalo, bylo po zformování francouzštiny přímo vypůjčeno z latiny učené (např. *ausculter : écouter*).²²

3.2.3. Vypůjčka

Slovní zásoba jazyka se vykazuje jistou nestabilitou a variabilitou i ve velmi krátkých časových intervalech. Jazyk velice rychle zaznamenává lexikální změny, které se odrážejí od slovníku uživatelů jazyka, kteří nová slova vytvářejí nebo je naopak z jazyka nechají

¹⁹ OSTRÁ, Růžena a Eva SPITZOVÁ. *Úvod do studia románských jazyků*. Praha: SPN, 1988, s. 88. ISBN: 80-210-0390-1.

²⁰ PERRET, Michèle. *Introduction à l'histoire de la langue française*. Paris: A. Colin, 2008, s. 103. ISBN: 978-2-200-34661-4.

²¹ OSTRÁ, Růžena a Eva SPITZOVÁ. *Úvod do studia románských jazyků*. Praha: SPN, 1988, s. 92. ISBN: 80-210-0390-1.

²² PERRET, Michèle. *Introduction à l'histoire de la langue française*. Paris: A. Colin, 2008, s. 103. ISBN: 978-2-200-34661-4.

vytrátit. Sám uživatel tak za svůj život zaregistruje několik slov, která se v jazyce objevila a bez úspěchu zase zanikla.²³

Právě tato lexikální otevřenost umožnila francouzštině po jejím zformování a během jejího dalšího vývoje přijmout nespočet výrazů z jazyků celého světa, se kterými přišla do styku. Vypůjčování slov je proces přirozený, který doprovází všechny jazyky v jakémkoli časovém období a nemusí být nutně spojen s bilingvismem. Francouzské lexikum reaguje na mimojazykové skutečnosti – na sociálně historický kontext, který jazyk poznamenává v procesu jeho vývoje.

Často si u přejatých slov z jiného jazyka všímáme jejich neobvyklosti, ale málokdy si uvědomíme jejich původ. Naopak u nějakých slov bychom odhadli, že jsou francouzská, protože se francouzštině velice dobře přizpůsobila (např. *vanille* < šp. *vainilla* nebo *pyjama* < heb. *pâdjâma*).²⁴ U angličtiny zaznamenáváme obrovský vliv na francouzštinu, který u přejatých slov také nemusí být patrný (např. *chrétienneté*, *horribilité*, *nobilité* atd.), kdy došlo k pofrancouzštění anglického sufixu – *ity* na francouzské – *ité*.²⁵

Mnohdy se přejímá slovo jiného původu, které označuje věc, pro který jazyk své vlastní označení nemá. Francouzština tak musí pojmenovat věci a jevy zcela nové a neznámé, a tak může preferovat slovo ze zdrojového jazyka, než aby si vytvořila slovo vlastní. Nová slova se často přejímají vzhledem k obdivu k jiným národům či jazykům. Z jiného pohledu lze zdrojový jazyk považovat za prestižnější a kulturně pokročilejší než ten přijímací (výpůjčky z italštiny v 16. století), avšak možný je i opačný směr přejímky. Taktéž se přejímá z potřeby napodobovat – výpůjčky tak podléhají rozmarům módy.²⁶ Tento fenomén, jakožto reflex kulturního kontaktu, může však vyvolat tzv. purismus neboli snahu o očistu národního jazyka²⁷, kterou momentálně můžeme pozorovat vzhledem k značné migraci anglicismů do francouzské slovní zásoby, která výrazně započala na konci 20. století s technologickým pokrokem a ekonomickým vlivem.

²³ Tamtéž.

²⁴ WALTER, Henriette. *L'aventure des mots français venus d'ailleurs*. Paris: Robert Laffont, 1999, s. 10. ISBN: 2-253-14689-7.

²⁵ SABLAYROLLES, Jean-François. *La néologie en français contemporain. Examen du concept et analyse de productions néologiques récents*. Paris: H. Champion, 2000, s. 233. ISBN: 2-7453-0257-2.

²⁶ ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. Praha: SPN, 1983, s. 57-58.

²⁷ NEKULA, Marek. *Výpůjčka*. In: KARLÍK, P., M. NEKULA a J. PLESKALOVÁ, eds. *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*, 2017. [online]. [cit. 2020-24-04]. Dostupný z: <https://www.czechency.org/slovník/VÝPŮJČKA>

Výpůjčky třídíme na přímé a nepřímé – ty, které přicházejí prostřednictvím třetího jazyka. Mezi tzv. zpětné výpůjčky, typické pro vztah francouzštiny a angličtiny, patří např. slovo *budget* (původně fr. *bougette*, ‚sáček na peníze‘). Francouzština přejímá slova z mrtvých (latina a řečtina) a moderních jazyků a nejčastěji se přejímají substantiva.²⁸ Jsou mnohem způsobilější se do francouzského lexika integrovat než kupříkladu slovesa (*dessiner* <it. *disegnare*), adjektiva (*bleu* <fran. *blao*) nebo adverbia. Mimo lexikální výpůjčky lze ve francouzštině zaznamenat i přejaté morfémy, fonémy nebo výpůjčky sémantické a syntaktické.

Zvláštní formou výpůjčky je tzv. kalk, kdy se jedná o pofrancouzštění cizího slova pomocí vlastních prostředků (*tracking radar* > *radar de poursuite*). Francouzský jazyk je bohatý na tzv. internacionalismy neboli slova, která mají obdobu ve více jazycích. Xenismus naopak představuje slovo, které ještě nebylo do francouzského lexika integrováno a je tak považováno za cizí (*big bang*). Francouzština přejímá slova nejen z cizích jazyků, ale také interně z dialektů nebo ze slangu a argotu.²⁹ Termíny ze specifické slovní zásoby tak pronikají do jazyka společného.

3.2.3.1. Přehled výpůjček ve francouzštině³⁰

Latina: *anaphore, argument, discipline, esthétique, justice, patience, religion, vérité*

Řečtina: *baptême, enthousiasme, politique, tragédie, sémantique*

Angličtina: *bateau, caméra, film, flash-back, humour, leader, week-end*

Italština: *attaquer, ballon, caricature, faciliter, médaille, parfum, vedette*

Španělština: *camarade, cigare, embargo, flottille, chocolat, moustique, sieste*

Portugalština: *cobra, marmelade, fétiche*

Okcitanština: *caisse, cigale, muscade, troubadour*

Nizozemština: *bague, cauchemar, choquer, colza, drogue, yacht*

Němčina: *allergie, hamster, choucroute, nickel, schnaps, valse*

Arabština: *abricot, bédouin, calife, élixir, hasard, magasin, safran, sirop, estragon*

Ruština: *isba, koulak, pogrome, steppe*

Polština: *calèche, mazurka*

Čeština: *obus, pistole, polka, robot*

²⁸ ŠABRŠŮLA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. Praha: SPN, 1983, s. 58.

²⁹ SABLAYROLLES, Jean-François. *La néologie en français contemporain. Examen du concept et analyse de productions néologiques récents*. Paris: H. Champion, 2000, s. 234-237. ISBN: 2-7453-0257-2.

³⁰ Etymologie ověřená v *Trésor de la langue Française informatisé*, ATILF - CNRS & Université de Lorraine. [online]. Dostupné z: <http://atilf.atilf.fr>

3.3. Okolnosti přejímání arabismů do francouzštiny

Jak jsme již v této práci dokázali, francouzština se nespokojila s početnou slovní zásobou zděděnou nebo vypůjčenou z latiny. Díky styku s arabsky mluvící společností či prostřednictvím jiných jazyků přejala nespočet arabských slov, která jsou nedílnou součástí dnešního francouzského lexika. Francouzština se napříč historií setkala s variantou klasické arabštiny, ale i s hovorovými jazyky a jejich dialekty. V této kapitole popíšeme, za jakých historických událostí a v jakých situacích přišla francouzština s arabštinou do kontaktu, přičemž představíme příklady arabismů, které se díky těmto stykům do francouzštiny integrovaly.

3.3.1. Středověk

Po sjednocení Arabů na Arabském poloostrově prorokem Mohamedem začala v 8. století n. l. arabská expanze do severní Afriky a následně do západní Evropy. Arabové v roce 711 útokem na Pyrenejský poloostrov započali arabskou invazi do Španělska a téměř ovládli celé Středomoří. Okupovali i část Languedocu, který i přes jejich pustošení vděčí Arabům za maurskou architekturu a částečně i za básnickou a vědeckou kulturu. Majordomus Karel Martel vytvořil franckou pěchotu, s níž následně rozhodující bitvou u Poitiers v roce 732 zachránil Evropu od dalších vpádů Arabů.³¹ Arabské Španělsko neboli al-Andalus, kde docházelo ke vzájemném kontaktu španělštiny a arabštiny po sedm staletí, se tímto stalo důležitým prostředníkem arabštiny a francouzštiny.

Přínos arabských slov do francouzštiny tak sahá až do středověku, kdy byl Orient považován za zdroj bohatství. V 8. století n. l. Arabové, a to nejčastěji křesťané, překládali z řečtiny a snažili se tak rozšířit arabské lexikum a frazeologii, aby se arabština stala prostředkem intelektuálního života. „Bylo přeloženo všechno, [...] co se z řecké kultury ve filozofických školách zachovalo. [...] K předmětům studia patřila obvykle filozofie, medicína, exaktní vědy jako matematika a astronomie, okultní vědy – astrologie, alchymie a magie.“³² Město Córdoba mělo významnou knihovnu a Toledo zase překladatelskou školu. Pomocí překladů z řečtiny do arabštiny a posléze do latiny byly západnímu světu známé např. Aristotelovy spisy nebo *Eukleidovy Základy*.³³ Přejatá slova nejčastěji pronikala z arabštiny do francouzštiny prostřednictvím středověké latiny,

³¹ MAUROIS, André. *Dějiny Francie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s. 27-28. ISBN: 80-7106-098-4.

³² HOURANI, Albert. *Dějiny arabského světa*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 82. ISBN: 978-80-7422-059-3.

³³ THUILLIER, Pierre. *D'Archimède à Einstein*. Les faces cachées de l'invention scientifique. Paris: Fayard, 1988, s. 43.

španělštiny, italštiny nebo provensálštiny. Kromě toho, některé z arabismů nebyly Araby převzaty pouze z řečtiny, ale i z turečtiny nebo perštiny.³⁴

Klasická arabština byla pro francouzštinu a další jazyky zdrojem vědění a vzdělanosti, což se výrazně projevilo ve francouzské slovní zásobě vzhledem k četnosti arabismů z oblasti různých vědních disciplín. Jedním z nich je pro civilizaci důležité slovo *algèbre*, pocházející z arabského *al-jabr*, které poprvé použil matematik Al Khāwarismi v 9. století n. l., jehož jméno posléze posloužilo k vytvoření slova *algorithme*. Právě tento učenec popsal indickou číselnou soustavu v arabštině a jeho díla dala vznik arabským číslicím. Dalšími slovy z matematického oboru jsou *chiffre* a *zéro*. Slovo *chiffre* < lat. *cifra* < ar. *ṣifr* ‚prázdné, bez obsahu‘ dnes nese jiný význam, než tomu bylo dříve. Až od 15. století slovo *chiffre* znamená ‚číslo, číslice‘. Stejně tak nepodobné *zéro* pochází ze stejného arabského etymonu *ṣifr* > lat. *zephirum* > it. *zefero*, *zero* > fr. *zéro*, dnes již nesoucí význam ‚nula‘.³⁵

V oblasti přírodních věd se francouzština díky arabštině a arabskému vědění obohatila o slova z oblasti chemie: *alambic*, *alcali*, *alchimie*, *alcool*, *antimoine* a *élixir*. Také převzala slova z botaniky: *abricot*, *artichaut*, *cumin*, *curcuma*, *épinard*, *estragon*, *lilas*, *safran* a ze zoologie: *alezan*, *gazelle*, *genette*, *gerboise*, *giraffe*.³⁶

Arabové byli výborní obchodníci. Vzhledem k rozmachu obchodu ve Středozeví a pomocí obchodních cest, které spojovaly Orient a Evropu, došlo k představení nového zboží a zajímavých produktů – koření, plodin a především látek, jejichž názvy byly do francouzštiny přejaty: *coton*, *gaze*, *mousseline*, *satín* a taktéž i plodiny *orange* nebo *riz*.³⁷

Neodmyslitelnými událostmi středověku, podstatně ovlivňující evropskou kulturu, byly křížové výpravy zasazené do 11. a 13. století. Evropští křesťané pokračovali v dobývání Pyrenejského poloostrova v arabsko-berberském držení a bojovali na neklidném Blízkém východě, kde nesporně došlo k francouzsko-arabskému kontaktu. Francouzské lexikum však tento kulturní dopad zaznamenalo jen vzácně.³⁸ Přejatá slova

³⁴ WALTER, Henriette. *Francouzština známá i neznámá*. Praha: Jan Kanzelsberger, 1993, s. 91. ISBN: 80-85387-15-8.

³⁵ REY, Alain. *Le voyage des mots. De l'Orient arabe et persan vers la langue française*. Paris: Guy Trédaniel, 2019, s. 77-80. ISBN: 978-2-8132-2146-9.

³⁶ Tamtéž, s.52-73, 114-134, 332-368 ; WALTER, Henriette. *L'aventure des mots français venus d'ailleurs*. Paris: Robert Laffont, 1999, s. 146-151. ISBN: 2-253-14689-7.

³⁷ Tamtéž, s. 286-301; s. 156.

³⁸ PERRET, Michèle. *Introduction à l'histoire de la langue française*. Paris: A. Colin, 2008, s. 105. ISBN: 978-2-200-34661-4.

z arabštiny se logicky pojí s válečnou tematikou, příkladem slouží výpůjčka z egyptské arabštiny *mamelouk*.³⁹

Středověká arabština také obohatila francouzštinu určitým množstvím specifických arabských slov, která označují tituly nebo funkce: *amiral*, *calife*, *émir*, *cheik*, *iman*. Od 14. století již kulturní vliv Arabů nebyl význačný.⁴⁰

3.3.2. Období kolonizací v 19. a 20. století

Další, relativně nedávné období, které se stalo podstatným pozadím pro vzájemné jazykové ovlivnění francouzštiny a arabštiny, byl proces osídlování severoafrických zemí v 19. století a jejich nezávislost v druhé polovině následujícího století.

Arabštině se v dobách kolonizace přikládal malý význam, místní tradice a zvyky byly zpochybňovány a docházelo k poevropšřování a asimilaci, a tudíž k vzájemnému prolínání obou společností.⁴¹ Kolonizátoři obvykle postrádají ambici učit se nový jazyk, spokojí se s frázemi, které v dobývané zemi neustále slyší a se základními slovy tak, aby se dorozuměli co nejpraktičtěji.⁴²

V této době do francouzštiny přímo, bez zprostředkujícího jazyka, pronikla slova z regionálních hovorových jazyků Maghrebu. Nejznámější z nich jsou *bled*, *kif-kif* nebo *flouze*. Po dobytí Alžírsko a dalších zemí Maghrebu se arabský vliv na francouzštinu projevil zřetelně ve vojenském slangu: *barda*, *baroud*, *gourbi*, *razzia* a známým *toubib*.⁴³

Další slova arabského původu *couscous*, *tajine* nebo *harissa* byla do francouzštiny již integrovaná, ale s návratem „Pieds-Noirs“ do Francie po osvobození Alžírsko nabyla nová postavení – představující uznávanou orientální gastronomii.⁴⁴

Imigrace obyvatelů z Maghrebu, nejviditelnější ve francouzských metropolích, s sebou přinesla další slova arabského původu. Je nutno podotknout, že vzájemné působení obou světových jazyků nadále trvá.

³⁹ REY, Alain. *Le voyage des mots. De l'Orient arabe et persan vers la langue française*. Paris: Guy Trédaniel, 2019, s. 217. ISBN: 978-2-8132-2146-9.

⁴⁰ GUIRAUD, Pierre. *Les mots étrangers*. Paris: PUF, 1965, s. 18.

⁴¹ FERRO, Marc. *Dějiny kolonizací. Od dobývání po nezávislost 13.-20. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007, s. 158-159. ISBN: 978-80-7106-021-5.

⁴² LANLY, André. *Le français d'Afrique du Nord. Étude linguistique*. Paris: PUF, 1962, s. 37.

⁴³ REY, Alain. *Le voyage des mots. De l'Orient arabe et persan vers la langue française*. Paris: Guy Trédaniel, 2019, s. 213, 236-248. ISBN: 978-2-8132-2146-9.

⁴⁴ PRUVOST, Jean. *Nos ancêtres les Arabes. Ce que le français doit à la langue arabe*. Éditions Jean-Claude Lattès, 2017, s. 83. ISBN: 978-2-7578-6988-8.

4. Arabismy jako součást slangu mladé generace ve Francii

V této kapitole se budeme zabývat „jazykem mladých“, a to konkrétně slangem mládeže na francouzských předměstích, kde shledáváme poměrně veliké zastoupení arabismů vzhledem k početné populaci přistěhovalců z arabsky mluvících zemí. Tuto mluvu si přiblížíme, vymezíme si způsoby, jakými předměstská mládež tvoří nová slova, bezesporu typické a originální pro „langue des cités“⁴⁵ a vybrané arabismy si ukážeme.

4.1. Jazyk mladých obyvatelů předměstí aneb nástroj k nalézání své identity

V první polovině minulého století se davy přistěhovalců ze zemí Asie, Afriky, Maghrebu, ze Španělska a Portugalska začaly usazovat v Paříži za účelem lepších životních podmínek.⁴⁶ Dnes veliký počet obyvatelů severoafrického původu žije na předměstí velkoměst v chudších čtvrtích, kde se etnicky a jazykově mísí různé národnosti a kultury – mimo dominantní francouzštinu se zde vyskytují další jazyky: maghrebská arabština⁴⁷, berberština, jazyky Asie a Afriky, antilské kreolštiny (s francouzským lexikálním základem) nebo dialekty romštiny.⁴⁸

Mladiství, kteří pocházejí z rodin přistěhovalců, se však nacházejí v jazykové propasti a pocítují jisté společenské vyloučení. Prostředí, ve kterém žijí, je ze sociálního hlediska velmi nepříznivé, neboť se neustále potýkají s nezaměstnaností a školními neúspěchy. Perspektivní francouzštinu, kterou považují za „cizí“, navíc překrucují, různě upravují a vkládají do ní svá slova, která jsou spojena s jejich původem. Na pomezí francouzštiny a arabštiny (oba jazyky mnohdy ovládají neuspokojivě) tak ztrácejí svou identitu, kterou se snaží nalézt v jazyce, který sami tvoří, a který je plně odříznutý od „národní“ francouzštiny.⁴⁹

⁴⁵ „Jazyk předměstí“, pro který je typická perifernost a etnopluralita, Často se také používá pojmenování „argot des cités“, ale my v tomto případě budeme hovořit o slangu. V románských lingvistikách lze termín „argot“ částečně chápat jako ekvivalent anglo- saského pojmu „slang“, tak jak se užívá i v české jazykovědě. PODHORNÁ, Alena. *Terminologické srovnání "slangu" a "argotu" v pojetí české a francouzské lingvistiky*. In: Sborník přednášek z VII. konference o slangu a argotu v Plzni 24.-25. září 2003. Plzeň: Pedagogická fakulta ZČU v Plzni, 2005, s. 14. ISBN: 80-7043-359-0. [online]. [cit. 21-30-01].

Dostupné z: <https://is.muni.cz/www/12093/articles/2005/sbornikprednasek/terminologicke.pdf?so=nx>

⁴⁶ CALVET, Louis-Jean. *Les voix de la ville. Introduction à la sociolinguistique urbaine*. Paris: Éditions Payot & Rivages, 2011, s. 253. ISBN: 978-2-228-90705-7.

⁴⁷ Neboli *darija*, která zahrnuje hovorové jazyky na území Maghrebu.

⁴⁸ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *De l'argot traditionnel au français contemporain des cités*. La linguistique, PUF, 2002/1, vol. 38, s. 10. [online]. [cit. 21-31-01]. Dostupné z: <https://www.cairn.info/revue-la-linguistique-2002-1-page-5.htm>

⁴⁹ Tamtéž, s. 9-14.

4.2. Klíčová témata a způsoby obohacování slovní zásoby předměstské mládeže⁵⁰

Slangové výrazy mladistvých zrcadlí jejich způsob života na periferiích měst. Převládajícími tématy, které zastupují výrazy s početnými synonymy, jsou kamarádi, rodina, práce, nezaměstnanost, sex, ženy, různé strasti, se kterými se potýkají a z nich to jsou tradičně i peníze, alkohol, drogy, podvody a policie.

Mladiství uplatňují různé slovotvorné procesy a tím přispívají k nestálosti lexika, který se stává pomíjivým vzhledem k neustále obměňovaným výrazům a synonymům. Pro obohacení slovní zásoby používají prostředky formální a sémantické.

Charakteristickým formálním prostředkem pro obohacení jazyka pařížského předměstí (méně se používá např. v Marseille) je proces verlanizace, převrácení souhlásek u typicky jednoslabičných slov: ze základu *femme* [fam] > [famø] > [møfa] > [mœf] vznikne *meuf* nebo *flic* > *keuf*, *père* > *reup* apod. Slova arabského původu se taktéž verlanizují: *barka* ‚prostituée‘ z arabského [qæhbæ] nebo *choune* ‚vulve‘ z verlanizovaného [hætʃun] z berberštiny.

Verlanizace také dokáže zbavit výraz (alespoň na určitou dobu) negativní konotace: *Arabe* > *Beur*. Verlanizované slovo *Beur* se stejně jako *Arabe* postupem času stalo pejorativním, a tak se stalo nástrojem k další verlanizaci: *Beur* > *Rebeu*, kdy se pejorativa zbavilo a nově slouží k etnické identifikaci Arabů z rodin přistěhovalců.⁵¹

Některé výrazy se zkracují apokopou: *artiche* < *artichaut* ‚argent‘, *teush* < *teushi*, verlan ze slova *shit* ‚haschisch‘. Jiné se zkracují aferezí: *rien* < *algérien*, *zien* < *tunisien*.

Ze sémantického hlediska je hojně zastoupeno přenášení významů pomocí metafor a metonymií. *Airbags* ‚seins‘, *cramé* ‚saoul, drogué‘, arabismus *arhnouch*, který znamená ‚policier, flic‘ a taktéž ‚policier‘ pomocí metonymie *bleu*. Do sémantických slovotvorných prostředků se také vzhledem k multikulturálnímu prostředí, ve kterém se mladiství dennodenně nacházejí, řadí i výpůjčky.

4.2.1. Postavení výpůjček z arabštiny ve slangu předměstské mládeže

Používání slov arabského původu v multikulturálním prostředí má pro mládež pocházející z Maghrebu nejen důvod k nalézání své identity, ale také má funkci zábavnou a utajovací.

⁵⁰ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s.18-28. ISBN: 2-7068-1476-4.

⁵¹ PODHORNÁ-POLICKÁ, Alena. *Universaux argotiques des jeunes. Analyse linguistique dans les lycées professionnels français et tchèques*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 180. ISBN: 978-80-210-5124-9.

„Šifrované“ sdělení, neznalost významu slova a nedostatek souvislostí vůči „nezasvěceným“ posiluje identitu členů skupiny a pomáhá upevnit vztahy mezi nimi.⁵²

I přes snahu utajení významu slov však může časem dojít k jejich odhalení. Alžírský respondent v práci PODHORNÉ-POLICKÉ A FIÉVET⁵³ vyjádřil zklamání nad skutečností, že policisté ze stejné čtvrti již nemají problém s porozuměním zakódovaného významu slov pomocí verlanizace (*jetter* > *tèj*) a výpůjčky z maghrebské arabštiny (*pétard* > *z(e)tla*)⁵⁴ a již znají spojení *tèj le zetla*, tj. ‚jette la cigarette de haschisch par terre‘.

Goudaillier⁵⁵ zmiňuje další arabismy, které se ve slangu mladých dnes používají: *ahchouma* ‚honte‘, *casbah* ‚maison‘, *haram* ‚péché‘, *kif* ‚mélange de tabac et de cannabis‘, *mesquin* ‚pauvre‘, *rhouan* ‚voler‘, *roumi* ‚homme européen‘, *toubab* ‚français de souche‘.

Arabismy se šíří napříč různými skupinami (z etnického hlediska)⁵⁶ vzhledem k tomu, že mládež pocházející ze zemí Maghrebu často zastává roli „lídrů“ mezi vrstevníky na předměstí aglomerací.⁵⁷ Arabismy se na předměstích také signifikantně šíří pomocí hudebního stylu rap, který je sdílenou součástí života předměstské mládeže.

4.2.1.1. Arabismy ve francouzské rapové tvorbě

Mladí, kteří se ocitají na pomezí dvou kultur, si vytvářejí další kulturu za účelem sebeuvědomění. Tato „vsunutá“ kultura je příkladem pro rapovou hudbu, která se na francouzských předměstích rozšířila na konci 80. let., a která je spjata s marginalizací předměstské mládeže a rasismem.⁵⁸ Rap reflektuje každodennost periferií měst a je arabismy hojně obohacován.

⁵² PODHORNÁ-POLICKÁ, Alena a Anne-Caroline FIÉVET. *Emprunts dans l'argot des jeunes Tchèques et Français*. In: Standard et périphéries de la langue. Lodz – Lask: Oficyna Wydawnicza Leksem, 2009. s. 48-49. ISBN 978-83-60178-74-4. [online]. [cit. 21-03-02].

Dostupné z: <https://is.muni.cz/www/12093/articles/2009/standard/emprunts.pdf>

⁵³ Tamtéž, s. 49.

⁵⁴ ‚tabac à priser, à chiquer‘ nebo ‚drogue‘.

⁵⁵ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s.18-19. ISBN: 2-7068-1476-4.

⁵⁶ LIOGIER, Estelle, *Langue « du quartier » et français « standard » dans le répertoire verbal d'adolescents de cité*. Paris, 2006, s. 187-189. Thèse de Doctorat en sciences du langage sous la direction de Jean-Pierre Goudaillier, Université Paris Descartes.

⁵⁷ BORDET, Joëlle. *Les «jeunes de la cité »*. Paris: PUF, 1998, s. 32.

⁵⁸ CALVET, Louis-Jean. *Les voix de la ville. Introduction à la sociolinguistique urbaine*. Paris: Éditions Payot & Rivages, 2011, s. 273. ISBN: 978-2-228-90705-7.

Ve své práci ZELENKOVÁ⁵⁹ uvádí, že se arabismy nejčastěji vyskytují ve skladbách rapperů arabského původu (ale používají je umělci i jiného původu) a nejvíce jsou zastoupeny např. výrazy: *bled* ‚village/ville d‘origine‘, *niquer* ‚posséder sexuellement‘, *seum* ‚la haine/la rage‘, *kiffer* ‚aimer‘, *kho* ‚frère‘, *wesh* ‚comment/quoi?‘, *zarma* ‚ma parole!‘ atd.

⁵⁹ ZELENKOVÁ, Anna. *Arabismes dans les chansons de rap français : traitement lexicographique, adaptation phonique et rôle de l‘origine des rappeurs*. Brno, 2013, s. 44. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta filozofická, Ústav románských jazyků a literatur. [online]. [cit. 21-04-02]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/rr2g6/DP_final.pdf

5. Modifikační mechanismy pro přejímání arabismů do francouzštiny

V této kapitole se budeme zabývat integračními postupy, které jsou nezbytné pro přejímání arabismů do francouzského jazykového systému. Integrovaná výpůjčka, oproti pouhému xenismu, po určitých modifikacích vstoupí do nového jazyka, kde se již nechová jako cizí slovo, ale je plně adaptovaná. Toto přizpůsobení může nicméně být z fonetického, grafického nebo morfologického pohledu problémové. S modifikačními mechanismy, které francouzština při procesu integrace arabských slov uplatňuje, si vzhledem k náročnosti adaptace všímáme i stupně této integrace.

V této práci se nebudeme věnovat integraci nepřímých výpůjček z klasické arabštiny kvůli složitému vymezení jazykové interakce mezi arabštinou a jazyky, které byly pro výpůjčky z arabštiny do francouzštiny prostředníky, a které byly zdrojem transformací, jež jsou ve francouzštině především z fonologického hlediska obtížně identifikovatelné. Charakteristika jejich integrace do francouzštiny je závislá na mnoha faktorech. V první řadě je podstatný zprostředkující jazyk (např. španělština) a jeho vlastní integrační postupy, pomocí kterých si arabismus vypůjčil a zároveň se kterými ho následně francouzština přejala. Záleží také na době, ve které si francouzština arabismus vypůjčila od třetího jazyka.

Některé nepřímé výpůjčky ze středověké arabštiny jsou ve francouzštině zmapovatelné díky několika charakteristickým rysům. Ve francouzštině lze zejména vytyčit přítomnost násloví *al*, které pochází z arabského určitého členu *al-* na začátku slov, který se u arabismů převzatých iberorománskými jazyky aglutinoval a byl zachován i ve francouzštině (*alambic* < šp. *alambique* < ar. *al-anbi:q*). Zvláštností je slovo *amiral*, kde nacházíme arabský člen na konci slova. Francouzština pravděpodobně zkrátila arabský výraz *emir al bahr* ‚prince de la mer‘ v *amiral*.⁶⁰

Vzhledem k podstatě této práce se budeme věnovat arabskému vlivu na francouzštinu a integraci arabismů v aktuální situaci. Popíšeme, jak se tento arabský vliv projevuje v jazyku mladé generace ve Francii, kde se typicky maghrebská arabština přímo střetává se substandardní francouzštinou.

⁶⁰ V tomto případě lze *al-* také považovat za francouzský sufix, který obsahují např. slova *maréchal* nebo *sénéchal*. WALTER, Henriette. *L'aventure des mots français venus d'ailleurs*. Paris: Robert Laffont, 1999, s. 152. ISBN: 2-253-14689-7.

Ještě před samotným popsáním modifikačních mechanismů je nutné uvést slova z díla MELLIANI⁶¹, která popisují zvláštní situaci výpůjčky v jazyku mladistvých na francouzských předměstích. Uvádí, že se jedná o „hybridizaci“ arabštiny a francouzštiny. Arabština se v této jazykové situaci neobjevuje pouze ve formě výpůjčky, ale i v tzv. „alternance codique“ neboli v „střídání kódů“⁶², které u mladistvých a jejich mluvy považuje za neefektivnější.

5.1. Adaptace fonetická a grafická

Fonologický systém francouzštiny a arabštiny se výrazně liší a jak fonologická, tak grafická adaptace arabismů do francouzštiny může být nejistá. Arabština má pouze 3 samohláskové fonémy krátké *a*, *i*, *u* a k nim 3 odpovídající fonémy dlouhé *ā*, *ī*, *ū*. Zato disponuje 28 souhláskovými fonémy a 14 z nich nejsou ekvivalentní k fonémům francouzským.

Jedná se o hrtanové (glottální) souhlásky *hamza* (ráz) ' [ʔ]⁶³ a *h* [h]. Také se jedná o hrdelnice (faryngály) *ayn* ' [ʕ] a *ḥ* [ħ]. Ve francouzštině se nevyskytují ani emfatické konsonanty *ṭ* [tʕ], *ḍ* [dʕ], *ṣ* [sʕ], *ẓ* [ðʕ] a frikativy *th* [θ], *kh* [x], *dh* [ð] a *gh* [ɣ]. Předodásňová úžinová kmitavá hláska *r* [r] a měkkopatrová závěrová neznělá hláska *q* [q] se ve francouzštině také nenacházejí.⁶⁴

LIOGIER⁶⁵ vysvětluje, že si francouzština mluvená na předměstích zachovává fonologický systém francouzštiny s výjimkou výpůjček z arabštiny. Jejich výslovnost je závislá z pohledu diachronního (starší arabismy jsou lépe integrovány do francouzského fonologického systému) a z pohledu etnického a diatopického (počet arabofonních mluvčích v jedné čtvrti).

„Arabské souhlásky, které jsou pro francouzskou výslovnost problémové, tj. faryngála [ħ], glotála [ʔ], velára [ɣ] a uvulára [χ] mají tendenci se měnit v r,

⁶¹ MELLIANI, Fabienne. *La langue du quartier. Appropriation de l'espace et identités urbaines chez des jeunes issus de l'immigration maghrébine en banlieue rouennaise*. Paris: L'Harmattan, 2000, s. 87. ISBN: 2-7384-9729-2.

⁶² Přecházení z jednoho jazyka do druhého.

⁶³ IPA (Mezinárodní fonetická abeceda)

⁶⁴ GODEAU. *La problématique des interférences langagières entre l'arabe et le français*. Lycée Français de Jérusalem (AEFE zone Europe du Sud-Est), 2010, s. 5. [online]. [cit. 21-29-03]. Dostupné z: <https://www.youscribe.com/catalogue/documents/education/cours/la-problematique-des-interferences-langagieres-entre-l-arabe-et-1415994>

⁶⁵ LIOGIER, Estelle. *Quelles approches théoriques pour la description du français parlé par les jeunes des cités ?* La linguistique, PUF, 2002/1, vol. 38, s. 46. [online]. [cit. 21-28-02]. Dostupné z: <https://www.cairn.info/revue-la-linguistique-2002-1-page-41.htm>

v nejčastějších případech vyslovované jako [x].⁶⁶ Když nahlédneme do slovníku GOUDAILLIER⁶⁷, který se věnuje mluvě mládeže na pařížském předměstí, v tomto případě je výslovnost arabismů foneticky přepsána jak s fonémem [x], tj. u slova *arhnouch* [axnuʃ] < [ar. (a)ħnæf], tak s francouzskou uvulárou [ʁ] u arabismu *hralouf* [ʁaluf] < [ar. ħæluf].

Podle CAUBET⁶⁸ si všímáme pofrancouzštění maghrebských fonémů [ħ], [x] a [h], které se proměňují v kh, h nebo r a foném [q] se adaptuje jako k. Tuto adaptaci lze zaznamenat na znázorněných příkladech, tj. *khalouf* (,cochon‘ < ħelluf), *kehba* (,salope, pute‘ < qeħba), *r'nouch* (< ħnuš, serpents > flics) nebo *khali/u* (,arabe‘ < xal-i).

Grafická podoba výpůjček z nelatinsky psaného jazyka se od francouzštiny znatelně liší, zvláště pokud se jedná o slova, která obsahují jako počáteční hlásku faryngálu. Pro mladé je složité přepsat výpůjčky z arabštiny obsahující onu faryngální souhlásku, a proto se setkáváme s různými pravopisnými variantami arabismů. Jedná se např. o arabismus *kho* [xo] ,frère‘, který mladí přepisují i jako *ro* nebo *rho* nebo *khrel*, *krèle*, *khal* [ħæl] ,noir‘ < ,personne de race noir‘.⁶⁹

Slova arabského původu obsahující problémový foném [ħ] nebo souhláskové skupiny *šr* a *ħš* mohou být ve francouzštině z výslovnostních problémů zkráceny. Nacházíme, že se za účelem pofrancouzštění přidává do slov z arabštiny samohláska *a* v první slabice slova, např. *j'ai eu la hash* ,j'ai eu honte‘ (< ħšuma ,honte‘ > hašuma < hash) nebo *'il n'a qu'à pas shareb* (šrəb ,boire‘).⁷⁰

⁶⁶ PODHORNÁ-POLICKÁ, Alena a Anne-Caroline FIÉVET. *Emprunts dans l'argot des jeunes Tchèques et Français*. In: Standard et périphéries de la langue. Lodz – Lask: Oficyna Wydawnicza Leksem, 2009. s. 53. ISBN: 978-83-60178-74-4. [online]. [cit. 21-02-03]. „Toutes les consonnes arabes qui posent des difficultés de prononciation pour les « Français de souche » (la pharyngale [ħ], la glottale [ʔ], la vélaire [y] et l'uvulaire [X]) tendent à se transformer en /r/, réalisé le plus souvent comme la vélaire [x].“ (vlastní překlad)
Dostupné z: <https://is.muni.cz/www/12093/articles/2009/standard/emprunts.pdf>

⁶⁷ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu t'habilles!* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 51 a 171. ISBN: 2-7068-1476-4.

⁶⁸ CAUBET, Dominique. *L'arabe maghrébin-darja, « langue de France », dans les parlers jeunes et les productions culturelles : un usage banalisé ?* In: LEDEGEN, G. *Pratiques linguistiques des jeunes en terrain plurilingue*. L'Harmattan, 2007, s. 35. ISBN: 978-2-296-03654-3.

⁶⁹ PODHORNÁ-POLICKÁ, Alena a Anne-Caroline FIÉVET. *Emprunts dans l'argot des jeunes Tchèques et Français*. In: Standard et périphéries de la langue. Lodz – Lask: Oficyna Wydawnicza Leksem, 2009. s. 53. ISBN: 978-83-60178-74-4. [online]. [cit. 21-06-03].
Dostupné z: <https://is.muni.cz/www/12093/articles/2009/standard/emprunts.pdf>.

⁷⁰ CAUBET, Dominique. *L'arabe maghrébin-darja, « langue de France », dans les parlers jeunes et les productions culturelles : un usage banalisé ?* In: LEDEGEN, G. *Pratiques linguistiques des jeunes en terrain plurilingue*. Éditions L'Harmattan, 2007, s. 33-34. ISBN: 978-2-296-03654-3.

Co se týká hlásek *hamza* [ʔ] a *ayn* [ʕ], podle ZELENKOVÉ⁷¹ jsou u některých arabismů opomíjeny, jedná se však převážně o výpůjčky z doby kolonizace Afriky a tudíž o slova ve francouzštině již integrovaná, např. *barda* ‚bagage‘ (< *barda* ‚a). U nedávných výpůjček pozorujeme zaměnění souhlásky *ayn* za nejen již výše zmíněné *r*, např. u slova *zarma* ‚ma parole !‘ (< za ‚ma), které se vyslovuje jako [ʁ] nebo dokonce přibližně jako *ā*, ale pozorujeme i záměnu *ayn* za *h* vyslovované jako [ħ], např. *handek* [ħandek] (< ‚andik).

Emfatické konsonanty, které ve francouzštině místo nezaujímají, se ve slovníku GOUDAILLIER⁷² u arabismů jednoduše nahrazují neemfatickými variantami, např. *casbah* (< qaṣba), *dama* ‚femme‘, [dama] (< ḍama) nebo *shatan* ‚diable‘ [ʃatan] (< ʃetan).

5.2. Adaptační morfosyntaktická

V této části budeme vycházet z práce MELLIANI⁷³, která se věnuje jazyku mládeže na periferii města Rouen.

Výpůjčky z arabštiny se do francouzštiny integrují s náležitým francouzským determinantem, který je nositelem rodu a čísla: *Les* [ħanuʃ] *ils sont passés là*. (‚flics‘). Následující příklady demonstrují přeměnu arabského rodu v přidělený francouzský u podstatných jmen. Arabismy jsou pozměňovány podle morfosyntaktických pravidel francouzštiny:

Tu t(e) trouves un [xədma] (‚travail‘): výraz [xədma] je v arabštině ženského rodu, byl však přejat v mužském rodě, který výrazu ve francouzštině náleží.

On va faire un p(e)tit [dūra] (‚tour‘): výraz [dūra] je v arabštině ženského rodu. ‚Faire un dūra‘ je zjevně kalkem francouzského výrazu ‚faire un tour‘.

On va faire la [ħāla] (‚fête‘): výraz [ħāla] je v arabštině stejně tak jako ve francouzštině ženského rodu. V mužském rodě se ve francouzštině objevuje i jako [ħāla] ‚chantier‘, kde znovu dochází ke změně z rodu ženského na mužský.

Co se týká přídavných jmen, shodují se s rodem podstatného jména z arabštiny:

⁷¹ ZELENKOVÁ, Anna. *Arabismes dans les chansons de rap français : traitement lexicographique, adaptation phonique et rôle de l'origine des rappeurs*. Brno, 2013, s. 101-102. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta filozofická, Ústav románských jazyků a literatur. [online]. [cit. 21-04-02]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/rr2g6/DP_final.pdf

⁷² GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 88, 111 a 254. ISBN: 2-7068-1476-4.

⁷³ MELLIANI, Fabienne. *La langue du quartier. Appropriation de l'espace et identités urbaines chez des jeunes issus de l'immigration maghrébine en banlieue rouennaise*. Paris: L'Harmattan, 2000, s. 90-99. ISBN: 2-7384-9729-2.

Il a sorti un méchant [mūs] (,couteau‘): výraz [mūs] je mužského rodu.

C’est quoi cette p(e)tite [ṭōmōbil] là bas ?(,automobile‘): výraz [ṭōmōbil] je ženského rodu.

Přídavná jména se vyskytují v jediné formě ať už je rod a číslo podmětu jakékoli: *Je vais être trop [fərḥān] (,content‘):* Podmět je v čísle jednotném a v rodu mužském. Přídavné jméno rovněž.

Beh oui e(lles) sont trop [fərḥān] (,contentes‘): V tomto případě je podmět v ženském rodě a v množném čísle, forma přídavného jména se však nezměnila.

Ve francouzštině najdeme slovesa, která jsou méně adaptovaná, objevují se v ustálené formě a nečasují se, např. *Tu khdem, alors? (,travailles‘)* nebo *je t’ai shedd! (,attrapé‘).*

Naopak zaznamenáváme i slovesa původem z arabštiny úplně integrovaná, která jsou pofrancouzštěna a mohou být časována, např. *kiffer, chouffer: je la kiffe* (elle me plaît), *je veux pas chouffer* (regarder ou faire le guet), *il l’a khouné* (il l’a volé).⁷⁴

5.3. Adaptace morfolexikální

Arabismy jsou pomocníkem kreativní slovo tvorby mladých, která umožňuje výskyt nových forem v souladu s pravidly lexika. Jedná se o již výše zmíněné zkracování slov (hšuma > hash), honte‘ a o derivaci a kompozici integrovaných slov, např. (kif > kiffeur), fumeur‘ a (faire + kif > faire kif), faire craquer‘. Pro úplnost se jedná i o verlanizaci, která má za účel spíše vymezení skupiny, než obnovení nebo obohacení slovní zásoby.⁷⁵

5.4. Adaptace sémantická

Slova arabského původu mohou projít sémantickými změnami a v mluvě mladých nabýt nový význam, a to především pomocí metafory a metonymie. Význam alžírského výrazu *gawri* a výrazu *rūmi* se omezil z ‚européen, non musulman‘ na ‚Français‘.⁷⁶ Vzorným příkladem může také sloužit arabismus *bled* ‚village, ville d’origine, pays d’origine‘, který pochází z klasické arabštiny *bilād*., v maghrebské arabštině se objevuje již jako *bled*

⁷⁴ CAUBET, Dominique. *L’arabe maghrébin-darja*, « langue de France », dans les parlers jeunes et les productions culturelles : un usage banalisé ? In: LEDEGEN, G. *Pratiques linguistiques des jeunes en terrain plurilingue*. L’Harmattan, 2007, s. 33. ISBN: 978-2-296-03654-3.

⁷⁵ MELLIANI, Fabienne. *La langue du quartier. Appropriation de l’espace et identités urbaines chez des jeunes issus de l’immigration maghrébine en banlieue rouennaise*. Paris: L’Harmattan, 2000, s. 100-106. ISBN: 2-7384-9729-2.

⁷⁶ Tamtéž, s. 108.

s významem ‚terrain, ville‘ a prostřednictvím vojenského slangu na území severní Afriky přešlo do francouzštiny.⁷⁷ Výraz *arhnouch* ‚policier, flic‘ pochází z marocké arabštiny (a)ḥnæf znamenající ‚serpent‘ nebo ‚flic‘. Tento výraz je metafora založená na tom, že had syčí, evidentně stejně tak jako policista.⁷⁸

⁷⁷ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 67. ISBN: 2-7068-1476-4.

⁷⁸ Tamtéž, s. 51.

Praktická část

6. Výzkum

Teoretický základ nám umožnil představit arabštinu jakožto zdrojový jazyk pro obohacení a rozšíření slovní zásoby francouzštiny. V praktické části nabídneme hlubší vhled do problematiky. Na základě výzkumu a pro něj zvolených zdrojů a metod zhodnotíme výskyt a úzus vybraných arabismů v současné francouzštině.

6.1. Cíle výzkumu a výchozí hypotéza

Cílem této práce je získat data a vyložit a vyhodnotit výsledky získané provedeným výzkumem, který se bude primárně věnovat rozšíření arabských výpůjček jakožto slangových výrazů v současné francouzštině. Jejich výskyt (frekvenční údaje) a použití zhodnotíme pomocí slovníku a korpusové analýzy. Také podle slovníku standardní francouzštiny zjistíme samotné množství arabismů v současné francouzštině.

Předpokládáme, že námi vybrané arabismy budou typickými výrazy pro slang mladé generace. Přestože mnoho slangových výrazů předměstské mládeže pochází z doby kolonizace severní Afriky a byly ve Francii vojáky a následně emigrujícími pracujícími rozšířeny, nepředpokládáme jejich přítomnost v standardní francouzštině. Pro mládež z rodin emigrujících z maghrebských zemí je typické, že má jejich slovní zásoba charakter identity a je tedy unikátní v každé skupině.

6.2. Metodologie výzkumu

Zkoumané lexémy byly v této práci vyňaty ze slovníku *Comment tu tchatches!*⁷⁹, který se zabývá současnou mluvou mladých na předměstí Paříže. Ze seznamu slovní zásoby je použito všech 47 slangových výrazů, které pocházejí z arabštiny, a které jsou ve slovníku ověřeny podle etymologie i s příklady jejich užití. Slovník obsahuje 900 hesel, které byly zjištěny na základě papírového dotazníku.

V první fázi praktické části porovnáme tento seznam arabismů s množstvím výpůjček z arabštiny podle slovníku *Trésor de la Langue Française informatisé*⁸⁰. Možná

⁷⁹ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011. ISBN: 2-7068-1476-4.

⁸⁰ Dále jen TLFi. *Trésor de la langue Française informatisé*, ATILF - CNRS & Université de Lorraine. [online]. [cit. 21-27-03]. Dostupné z: <http://atilf.atilf.fr>

shoda určitého arabismu s výsledky tohoto slovníku potvrdí jeho značnou rozšířenost a již nebude nadále podrobně zkoumán v korpusu.

V druhé a poslední fázi budou zvolené arabismy podrobeny korpusové analýze z pohledu kvalitativního i kvantitativního. Pro zkoumání výskytu výpůjček z arabštiny v substandardní francouzštině bude použit korpus *Araneum Francogallicum Maius*.

6.3. Charakteristika použitého korpusu

Korpus *Araneum Francogallicum Maius*⁸¹ je psaný srovnatelný webový korpus zveřejněný v roce 2014, který obsahuje cca 1 miliardu slov. Jedná se o cizojazyčný korpus synchronní. Tento korpus patří do rodiny korpusů Aranea sestavených Vladimírem Benkem, která v současné době pokrývá 14 jazyků. Pro každý jazyk či varietu jsou k dispozici vždy dva korpusy: základní větší (maius, cca 1 mld. slov) a jeho 10% menší vzorek (minus) – my v této práci využijeme korpus větší, který nám byl s registrací zprostředkován přes webovou aplikaci KonText^{82, 83}

Korpus *Araneum Francogallicum Maius* obsahuje široký, jazykový a aktuální materiál, jehož zdrojem jsou webové texty. Korpus tyto texty zaznamenává pomocí domén nejvyššího řádu (TLD) a převážně se orientuje na národní TLD (.fr, .be, .ch, .ca) a generické TLD (.eu, .com, .edu, .info, .org, .net).

Tento korpus umožňuje kladení různých typů dotazů pomocí tzv. „klíčové korpusové trojice“:

Tabulka 1: Korpusová trojice⁸⁴

Klíčový pojem	Význam
<i>word</i>	konkrétní slovní tvar či podoba interpunkčního znaménka
<i>lemma</i>	základní (slovníkový) tvar automaticky přiřazený ke každému tvaru/wordu
<i>tag</i>	gramatická informace automaticky přiřazená ke každému tvaru/wordu ⁸⁵

⁸¹ BENKO, Vladimír. *Araneum Francogallicum Maius, verze 15.03*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha, 2015. [online]. Dostupný z: <http://www.korpus.cz>

⁸² MACHÁLEK, Tomáš. *KonText – rozhraní pro vyhledávání v korpusech*. FF UK, Praha, 2014. [online]. Dostupný z: <http://kontext.korpus.cz/>

⁸³ KŘEN, Michal. *Korpusy Aranea*. Wiki Český národní korpus. [online]. [cit. 21-27-03]. Dostupné z: https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:aranea#korpusy_aranea

⁸⁴ CVRČEK, Václav. *Kurz práce s korpusem v 7 lekcích: word-lemma-tag*. Wiki Český národní korpus. [online]. [cit. 21-27-03]. Dostupné z: https://wiki.korpus.cz/doku.php/kurz:zobrazeni_dotazu

7. Arabismy v TLFi

Slovník TLFi je vhodným výchozím bodem našeho bádání. Obsahuje širokou slovní zásobu s detailními informacemi o daném výrazu. Mimo základní informace nás informuje o synonymech, antonymech, etymologii, datu výskytu slova a také je obohacen o ukázky z literárních textů. Slovník nám dovoluje zadávat komplexnější požadavky a je velmi praktický nejen díky uživatelsky přívětivé elektronické podobě.

7.1. Postup při výběru arabismů

Ještě před vstupem do slovníku jsme si stanovili vybraných 47 lexémů, se kterými budeme pracovat:

Tabulka 2: Vybrané arabismy pro výzkum

Arabismus	Význam
ahchouma/hahchouma	honte
arbi	arabe
arhnouch/rhnouch	policier, flic
barka	prostituée, putain
bateul	gratuit
bled	ville d'origine
bledman/blédos/bled	celui qui arrive de son bled
bzazel(s)/bzez(s)	sein(s)
calculer	regarder
carbichounette	prostituée
casbah	maison
chouffer	regarder, voir
dama	femme
dawa	désordre
doura	tour, virée
faoua	femme
fatma	femme, fille
flous	argent
hach	honte
hala/hâla	fête

haram	péché
heps	prison
hétiste	personne désœuvrée
hlass	assez, ça suffit
hralouf	porc
kahlouche/karlouche	personne noire
kif	plaisir
kif	mélange de cannabis et de tabac
kiffer	aimer
kiffer à donf	aimer beaucoup
kiffeur, kiffeuse	celui, celle qui aime passionnément qch
maboul	dingue, fou
mesquin	pauvre, nul
msrot	fou, dingue
niquer	posséder sexuellement
rabla	drogue
rhouan	dérober, voler
roloto	nul
roumi/roum	français de souche
shatan/shitan	diable
sidi	arabe
soua	fille, femme
tnah/t'nah	bons à rien
toubab	français de souche
zetla	haschisch
zeub	sexe masculin
zouz	fille, femme

Vybrané arabismy se v několika případech vyskytují ve více grafických podobách, které jsou znázorněny lomítkem. Jsou zastoupena podstatná jména, přídavná jména, slovesa a příslovce.

Nejprve ve slovníku TLFi zadáme požadavek vyhledání všech slov, která ve své etymologické/historické informaci obsahují znak *ar*. Tímto způsobem nám slovník

nabídnou všechny výrazy, u kterých má arabština roli zdrojového jazyka, nebo takového zdrojového jazyka, kdy se výpůjčka z arabštiny uchytila ve francouzštině pomocí nějakého prostředníka. Jedná se tedy o výpůjčky v současné francouzštině nejen přímé, ale i nepřímé. Takových hesel bylo nalezeno 840 (viz příloha). Povrchově lze výsledek nepřímého obohacení francouzštiny potvrdit přítomností znatelného počtu arabismů ze středověké arabštiny, které byly přejímány prostřednictvím třetího jazyka, a které jsme si v naší práci již ukázali, tj. *alcool* (< šp. *alcohol* < ar. *kuḥl*), *coton* (< it. *cotone* < ar. *quṭun*), *giraffe* (< it. *giraffa* < ar. *zurāfa*) atd. Nalezneme i příklady arabismů, které byly pomocí arabštiny přejaty do francouzštiny (skrže např. středověkou latinu), ale původně pochází z jiného jazyka, např. již výše zmíněné *alambic* z řečtiny.

V našem případě nás ovšem zajímá přímý kontakt arabštiny a francouzštiny, který je pro výše vybrané slangové výrazy charakteristický. V TLFi si proto dohledáme seznam všech přímých výpůjček z arabštiny pomocí požadavku ‚langue empruntée‘ : arabe. Množství arabismů na tomto seznamu čítá 217 (viz příloha). Tento výčet by měl být výchozí, ale raději námi vybrané lexémy porovnáme s oběma seznamy arabismů v TLFi. Tímto krokem zjistíme, zdali se některý ze zkoumaných lexémů rozšířil do slovní zásoby slovníku standardní francouzštiny.

7.2. Komparace arabismů

Po porovnání našeho výčtu arabismů se seznamy výpůjček z arabštiny v TLFi jsme zjistili, že u určitých lexémů dochází ke shodě. Je však nutné prověřit totožný význam obou výrazů. U každého arabismu zmíníme i příklad jeho využití podle slovníku *Comment tu tchatches !* a pokud těchto příkladů není sám autor tvůrce, jedná se o zdroje z tisku, rapové hudby nebo literatury. S výchozím seznamem v TLFi, obsahující výpůjčky přímé, se shodují tyto lexémy z našeho seznamu:

1) **CASBAH** *nf* ‚maison‘

TLFi: **casbah** *sf pop.* ‚maison, baraque‘

CTT⁸⁶: z maghr. arabštiny *qaṣṣa*. *On laisse les chiards (enfants) à la casbah (Goudaillier)*.⁸⁷

Lexémy jsou shodné.

⁸⁶ Slovník *Comment tu tchatches !*

⁸⁷ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches!* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 88. ISBN: 2-7068-1476-4.

2) **DOURA** *nf* ,tour, virée‘

TLFi: **doura(h)** *sf* ,sorgho d'Égypte‘

CTT: z maghr. arabštiny *dura* ,promenade‘. *On craillav (mange) d'abord, ensuite on fait une दौरa (Goudaillier)*.⁸⁸

V tomto případě se lexémy významově neshodují.

3) **FLOUS** *nm* ,argent‘

TLFi: **flouze** *nm* arg. ,argent‘

CTT: z arabštiny *flus*. *Le manque de flouze et de temps les saoule (Mad in Paris)*.⁸⁹

Lexémy jsou významově totožné.

4) **KIF** *nm* ,mélange du tabac et cannabis, plaisir‘

TLFi: **kief/kif** *nm* ,drogue hallucinogène extraite [...] d'une variété de chanvre indien (poussant en Afrique du Nord), qui est ajoutée au tabac à fumer ou plus rarement ingérée par voie orale‘

CTT: z arabštiny *kiff*. *J'obtiens du kif en dosant du cannabis et du tabac (Ngoye)*.⁹⁰

Výraz *kif* lze ve slovníku TLFi dohledat, ale pouze s významem ,mélange du tabac et du cannabis‘ a ne ,plaisir‘.

5) **MABOUL** *adj* ,dingue, fou‘

TLFi: **maboul** *adj* pop. et fam. ,qui a perdu la raison, fou‘

CTT: z arabštiny *mahbûl*. *Y'a quoi d'venir maboul avec tous ces business autour d'nous (Goudaillier)*.⁹¹

Výrazy se shodují, podle TLFi se jedná o výraz hovorový a lidový, CTT ho uvádí jako slangový.

6) **ROUMI/ROUM** *nm* ,français de souche‘

TLFi: **roumi** *nm* ,nom donné aux chrétiens et généralement aux Européens par les musulmans‘

⁸⁸ Tamtéž, s. 123.

⁸⁹ Tamtéž, s. 144.

⁹⁰ Tamtéž, s. 180.

⁹¹ Tamtéž, s. 190.

CTT: z arabštiny *rumi* ‚homme européen‘. *Un roumi à la maison, non, ce n'est pas possible, monsieur. Pour une fille. [...] (Izzo).*⁹²

Významy nejsou zcela identické, ačkoliv si jsou podobné.

7) **SIDI** *adj/nm* ‚arabe‘

TLFi: **sidi** *nm* pop., vieilli. ‚Nord-Africain berbère ou arabe, marchand ambulant ou soldat indigène.‘

CTT: arabský výraz znamenající ‚monsieur‘, používaný ve francouzštině pejorativně. *Les francaouis de souche me caguaient parce qu'ils me jugeaient un peu trop sidi (Smail).*⁹³

V tomto případě budeme oba lexémy považovat za shodné i vzhledem k tomu, že je u hesla *sidi* uvedeno synonymum *bicot*: v TLFi pop., péj. ‚Arabe nord-africain‘.

V další fázi porovnáme náš seznam arabismů se seznamem TLFi čítající 840 lexémů. Vyšlo najevo, že TLFi k již představeným 7 arabismům navíc uvádí další 4 přímé výpůjčky, které nám první seznam neuvedl:

8) **ARBI** *adj/nm* ‚arabe‘

TLFi: **arbi** *nm* péj. ‚arabe‘

CTT: z arabštiny *arabi*. *Toujours fourré avec des petits arbis. [...] (Prudon).*⁹⁴

Významově se jedná o stejný výraz.

9) **BLED** *nm* ‚village, ville d'origine; pays d'origine

TLFi: **bled** *nm* ‚région située à l'intérieur des terres, campagne‘ nebo *fam.* ‚lieu où une personne habite, où elle est née‘

CTT: z maghr. arabštiny *bled* ‚terrain, ville, pays. Depuis c'jour il est au bled, expulsé; il et jamais rev'nu (Raï).‘⁹⁵

I přes mnohovýznamovost, kterou *bled* ve slovníku TLFi představuje, jsme nenalezli shodný význam uvedený ve slovníku CTT.

⁹² Tamtéž, s. 247.

⁹³ Tamtéž, s. 255.

⁹⁴ Tamtéž, s. 50.

⁹⁵ Tamtéž, s. 67.

10) **MESQUIN** *adj/nm* ‚pauvre, minable, nul, pauvre type‘

TLFi: **mesquin** *adj* ‚qui s'attache à ce qui est petit, médiocre, aux détails infimes sans considération de l'ensemble; qui manque de grandeur, d'élévation, de générosité‘

CTT: z arabštiny *maskin* ‚pauvre‘. *Chouffe (regarde) c'te mesquin ! (Goudaillier)*⁹⁶

Význam obou lexému je víceméně totožný.

11) **NIQUER** *vi/vt* ‚posséder sexuellement, baiser, tromper‘

TLFi: **niquer** *vt arg. et pop.* ‚posséder (quelqu'un) charnellement‘

CTT: z maghr. arabštiny *vi nik* ‚il coïte‘ nebo může být zkráceným výrazem od *forniquer*. *J'suis ici pour niquer le halla (Weedy)*.⁹⁷

Tyto poslední výrazy jsou identické.

7.3. Shrnutí

Vyvodili jsme, že na základě porovnání výčtu arabismů v TLFi s naším seznamem jsou arabismy *casbah*, *flouze*, *kif* (‚mélange du tabac et cannabis‘), *maboul*, *sidi*, *arbi*, *mesquin* a *niquer* přítomny (i z hlediska významového) ve slovníku standardní francouzštiny, a tudíž je považujeme za tolik rozšířené, že je nadále nepodrobíme výzkumu v jazykovém korpusu. Některé výrazy (*roumi*, *bled*) nejsou ve slovníku začleněné ve zcela stejném významu jako v jazyce mladistvých a arabismus *doura* je významově absolutně rozdílný.

Také se u většiny z nich potvrdila shodnost grafické podoby slov u obou slovníků (s výjimkou *flous/flouze*). Některé z arabismů jsou natolik začleněné do francouzského lexika, že ve slovníku TLFi najdeme jejich odvozeniny. Např. *bled* a jeho odvozenina *blédard* ‚indigène ou militaire vivant dans le bled ou le connaissant par habitude‘, který ale nesouhlasí se smyslem slova spjatý se slangem mladé generace ve Francii. Arabismus *kiffer*, který jsme v teoretické části považovali za integrovaný, také není ve slovníku TLFi zmíněn.

Pomocí lexikografické analýzy si lze povšimnout, že většina z těchto lexémů má společný základ, a to povětšinou vojenský slang z 19. a 20. století a celkové spojení s dobou dobývání a osvobození afrických zemí. Data výskytu se pohybují v 50.-60. letech 20. století a žádný výskyt a jeho zdroj nekoresponduje se slangem mladé předměstské generace.

⁹⁶ Tamtéž, s. 194.

⁹⁷ Tamtéž, s. 206.

Výsledkem je cca 4% shodnost arabismů z našeho seznamu s arabismy v TLFi. Jedním z důvodů nízkého počtu může být i fakt, že TLFi na své webové stránce uvádí, že do slovníku není od roku 1994 přispíváno, a tudíž nereaguje na společenské a jazykové změny. V následující části na základě korpusu budeme podrobněji zkoumat ty lexémy, které ve slovníku TLFi nejsou zahrnuty, a které jsou tudíž slangovými výrazy typickými pro jazyk mladistvých.

8. Korpusová analýza

Na následujících stranách si pomocí korpusu vyhledáme a rozebereme výše stanovených 39 lexémů a budeme určovat jejich frekvenci. Ukážeme si, v jakém kontextu a v jakých textech se nacházejí a zároveň budeme pojednávat o tom, do jaké míry jsou tyto arabismy jakožto slangové výrazy rozšířené v současné francouzštině. Dotazy budeme do korpusu zadávat v lemmatu. Pokud bude potřeba, upřesníme parametr shody velikosti písmen tak, aby nám korpus vyhledal lexém pouze s malými písmeny. Může se stát, že bude dotazované lemma z velké části vyhodnoceno jako součást vlastního jména nebo názvu, a proto ho upravíme a pomocí tohoto parametru vyhledáme znovu. U každého arabismu uvedeme relativní frekvenci, která „vyjadřuje průměrný počet výskytů jednotky nebo slova v hypotetickém textu/korpusu o délce 1 milion slov.“⁹⁸

Rozhodli jsme se, že budeme každý výskyt v korpusu považovat za plnohodnotný co se týče jeho internetového zdroje. Přestože bude internetová stránka nedostupná (internet je neustále měnící se systém) a lemma bude v korpusu zaznamenáno, příklady budou i bez zdroje uvedeny. Vyhledané arabismy jsou řazeny abecedně.

8.1. *barka nf*, *prostituée*, *putain*

Jedná se o verlanizované arabské slovo *qæħbæ*. *Gaffe ! C'te meuf, c'est une barka !* (Goudaillier).⁹⁹

Do korpusu jsme tento lexém zadali, ale upřesnili jsme, aby nám korpus vyhledal tento lexém pouze s malými písmeny, protože většinu výskytů zapříčinilo příjmení bývalého marockého politika Mehdi Ben Barka. Pokud si zúžíme výběr, korpus nám nabídne 19 výskytů s relativní frekvencí 0,02. Již na první pohled je podle domény zjištělné, že se tento arabismus vyskytuje převážně na osobním blogu nebo deníku, a to i vícekrát. Většinou plní tento arabismus roli zdůraznění věty nebo se nachází v přítomnosti interpunkčního znaménka – vykřičníku, a proto ho v těchto případech považujeme spíše za nadávku než cílenou urážku. V uvedeném příkladu již zdroj není dohledatelný.

⁹⁸ KOVÁŘÍKOVÁ, Dominika. *i.p.m.* Wiki Český národní korpus. [online]. [cit. 21-20-04]. Dostupné z: <https://wiki.korpus.cz/doku.php/pojmy:ipm>

⁹⁹ Tamtéž, s. 57.

*„Depuis les siècles, c'est comme ça, c'est une petite poignée. Et **barka** ! Faut se résigner. Les mesures arabes, c'est comme la „little spoon“ des anglais.“*

Poměrně malou frekvenci tohoto arabismu může zapříčinit přítomnost synonymního anglicismu *bitch*, který je navíc mnoha způsoby verlanizován a tímto logicky prokazuje větší užití. Pro porovnání je jeho přítomnost v korpusu označena 448 výskyty.

8.2. *bateul* adj ‚gratuit‘

*Pour toi, ça sera bateul (Smaïl).*¹⁰⁰ Jedná se o arabské slovo, které v korpusu bylo nalezeno pouze v jednom případě. Tento případ však nedokazuje žádný výskyt v úzu, protože hledané slovo v textu nekoresponduje s významem námi zvoleného arabismu, a navíc se jedná o jiný slovník druh.

8.3. *bled* nm ‚village, ville d'origine; pays d'origine‘

Tento arabismus se vyznačuje poměrně velikou frekvencí – v korpusu bylo nalezeno 1638 výskytů s relativní frekvencí 1,36. Slovo se nachází v různorodých textech, ale jistě i s podobnými, ale rozličnými významy (v TLFi jich bylo nalezeno 5). Pokusíme se soustředit pouze na význam daný v CTT.

*„Les deux se connaissent, ils viennent du même « **bled** ».“*¹⁰¹

*„Nous verrons combien cette émotion s'articule à une mémoire intime et partagée entre proches, prenant place dans un lieu propre : l'espace habité, la demeure familiale, la maison du **bled**.“*¹⁰²

„Il s'agit d'un appel à projet à destination des jeunes de 16 à 30 ans, notamment les jeunes d'origine africaine. L'association leur propose un accompagnement humain et

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 59.

¹⁰¹ BABOU, Igor. *Racisme ordinaire dans un éditorial du JIR et dans un blog réunionnais*. Igor Babou. [online]. [cit. 21-24-03]. Dostupné z: <http://igorbabou.fr/racisme-ordinaire-dans-un-editorial-du-jir-et-dans-un-blog-reunionnais/>

¹⁰² BREVIGLIERI, Marc. *L'étreinte de l'origine. Attachement, mémoire et nostalgie chez les enfants d'immigrés maghrébins*. *Revue plurielles*, 2012. [online]. [cit.21-24-03]. Dostupné z: http://www.revues-plurielles.org/php/index.php?nav=zoom&no=3&no_article=2390

*financier pour les aider à réaliser un projet au travers duquel ils s'expriment sur leur rapport à l'Afrique, leur rapport au « Bled ».*¹⁰³

Vzhledem k veliké četnosti považujeme tento výraz za víceméně tak rozšířený, že je možné ho považovat za součást slovní zásoby standardní francouzštiny, přestože ještě není ve slovníku TLFi zahrnut. Korpus nicméně odhalil, že se v žádné míře nenachází na prestižních nebo hodně navštěvovaných portálech, které by jeho rozšířenost prokázaly. Lze tak alespoň stanovit, že tento lexém není typický pro nespisovnou francouzštinu, ale je mezi mluvčími obecně rozšířen.

8.4. blédos/bledman/bled nm ,celui qui arrive de son bled, ignorant, paysan (=rustre); arabe‘

Arabismus *blédos* je po připojení slangového sufixu *-os* odvozen od arabismu *bled*. *C'te blédos, un vrai bouffon (conard) ! (Goudaillier).*¹⁰⁴ CTT navíc v poznámce nabízí ještě jedno odvozené slovo, které jsme výše našli ve slovníku TLFi: *blédard*¹⁰⁵. Tuto variantu však oproti ostatním uvádí jako méně frekventovanou. *Bled*, *blédard* a *blédos* lze také chápat jako hanlivé označení pro Araba.

V našem korpusu se nám tato skutečnost z hlediska rozšíření projevila naopak. Varianty *blédos* a *bledman* nebyly v korpusu nalezeny, zato *blédard* ano. Podle dat z korpusu má lemma *blédard* 31 výskytů s relativní frekvencí 0,03 a dalších 6 jsme našli bez diakritického znaménka. Jako první příklad uvedeme zajímavé použití v kontextu, a to v textu, který zřetelně prokazuje zakotvení tohoto lexému v mluvě přistěhovalců, přičemž přímo vyjadřuje rozpolcenou identitu francouzských obyvatelů maghrebského původu. Zdroj již není dohledatelný, ale pravděpodobně se jedná o diskusní fórum nebo osobní blog.

„Ensuite, moi je suis d'origine Tunisienne, je ne connais pas les autres pays du Maghreb, mais en Tunisie ils sont plutôt ouvert. Il y a pire comme mentalité de blédard.“

¹⁰³ Association Cinémas et Cultures d'Afrique. *Les projets bled*. [online]. [cit. 21-24-03]. Dostupné z: <https://cinemasdafrique.asso.fr/projet-bled/>

¹⁰⁴ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 68. ISBN: 2-7068-1476-4.

¹⁰⁵ V TLFi má tento arabismus jiný význam.

„Médias n'ont pas aidé (merci TF 1) car il semble qu' ils ne connaissent que 3 espèces de français d'origine arabe musulman : l'extrémiste (burqua et polygame), le **blédard** (qui ne sait pas faire une phrase correcte en français) et l'assimilé (prénom français, mange du porc ...).“

Slovo *blédard* jsme v korpusu s výše stanoveným významem ‚celui qui arrive de son bled‘ našli v odborném a sociologicky zaměřeném textu, který pojednává o uzavírání sňatků v Evropě mezi obyvateli pocházející z Maghrebu jako o nástroji možného vstupu do Evropy. Článek se nachází v *Revue de l'Association internationale des sociologues de langue française*.

„De l'autre côté du miroir, la distance affichée et revendiquée entre « **blédards** » et « immigrants » est la même.“¹⁰⁶

Tento lexém jsme také našli v novinách *Journal officiel des banlieues*, přesněji v článku pojednávajícím o rapu:

„Alpha 5-20, qui a ramené le côté gangster **blédard**, «vendrait du crack à ta mère enceinte», et Morsay, avec son bagout de vendeur des puces, clash la terre entière en vidéo : «clique S```, clique».“¹⁰⁷

V tomto případě můžeme tedy uvažovat o jistém rozšíření v úzu, jelikož se arabismus *blédard* vyskytuje v novinovém a odborném článku, ale vzhledem k nízkému počtu výskytů nelze hovořit o potencionálním rozšíření do standardní francouzštiny. Co se týče lexému *bled* ve smyslu ‚celui qui arrive de son bled‘, je po zadání korpusu obtížně vyhledatelný vzhledem k četným výsledkům a jistým zaměněním s významem ‚ville/pays d'origine‘.

¹⁰⁶ MAJDOUBI, Fatiha. *Miss Visa et ses articulations intimes entre espaces concrets et arrangements discrets* : « Circulez, y a rien à voir ! ». Sociologies, 2012. [online]. [cit. 21-24-03]. Dostupné z: <https://journals.openedition.org/sociologies/3868>

¹⁰⁷ XADMIN. *Rap indépendant... Entre buzz internet et proximité – projecteur*. Journal officiel des banlieues, 2010. [online]. [cit. 21-24-03]. Dostupné z: <https://www.presseetcite.info/journal-officiel-des-banlieues/culture/rap-independant-entre-buzz-internet-et-proximite-projecteur>

8.5. *calculer vt ,regarder, observer qqn, prêter attention à qqn‘*

Sloveso *calculer* pochází z alžírské arabštiny, ve které má význam ‚comprendre‘. *Il est passé trois fois d’avant moi, il m’a même pas calculé (Goudaillier).*¹⁰⁸

Kvůli podobnosti se slovesem *calculer* ve významu ‚déterminer par le calcul numérique‘¹⁰⁹ nám korpus při zadání lemmatu vyhodnotil 36 472 výskytů. V tomto případě jsme se rozhodli použít operaci ‚náhodný vzorek‘ a vybrat z konkordance náhodných 100 výskytů a jednotlivě se pokusit podle kontextu zhodnotit, zdali se nejedná o námi daný arabismus. Vzhledem k tomu, že jsou obě slovesa syntakticky shodná, nemůžeme komplexnějším dotazem v korpusu dojít k lépe vymezenému výsledku.

Z vyhodnocených výskytů je patrné, že se mezi nimi nenachází ani jeden výskyt, který by arabismus ve smyslu ‚regarder‘ představoval. Z tohoto důvodu nemůžeme jeho výskyt kvalitativně hodnotit a kvůli žádnému výskytu ve vymezeném vzorku ho považujeme za minimálně rozšířený v současné francouzštině.

8.6. *chouffer vt ,regarder, voir‘*

Jedná se o sloveso vytvořené na základě arabského [ʃuf] ‚regarde !‘. *Tu le connaissais, le type? – J’ai à peine chouffé. Mais les autres y disent qu’on l’avait jamais vu traîner par ici (Izzo).*¹¹⁰

Korpus nám u tohoto arabismu našel 12 výskytů s relativní frekvencí 0,01. Jeden výsledek jsme zaznamenali na internetové stránce *Apprenons le langage de l’armée*, která přímo výraz *chouffer* představuje ve vojenském slangu. Výraz v tomto kontextu však není centrem naší pozornosti. Podle korpusových dat se valná většina výskytů tohoto výrazu nachází v pornografickém kontextu.

„*Ce lien va te faire **chouffer** des portraits photo femme cougares.*“

Na základě zjištěných a převažujících textů je možné vyvodit, že se jedná o slovo používané ve vulgárních souvislostech, a navíc s nízkým počtem výskytů, a tudíž by se mělo především objevovat ve francouzštině substandardní.

¹⁰⁸ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 84. ISBN: 2-7068-1476-4.

¹⁰⁹ Larousse. *Calculer*. Dictionnaire en ligne. [online]. [cit. 21-10-04]. Dostupné z: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/calculer/12283>

¹¹⁰ Tamtéž, s. 98.

8.7. dama ‚femme‘ *nf* (généralement de plus de trente ans et qui inspire le respect)

Z arabštiny *ḍama* ‚damier, jeu de dames‘. *Un'dama, c'est pas comme une meuf ; elle inspire l'respect (Goudaillier).*¹¹¹

Korpus nám nalezl 159 výskytů s relativní frekvencí 0,13. Nenabídl nám však ani jeden text, kde by se tento slangový výraz nesporně vyskytoval. Většinou se jednalo o španělsky psané texty (vzhledem k tomu, že se také jedná o španělské slovo *dama*). Kvůli nezjištěnému výskytu nelze podrobněji konstatovat jeho použití, ale zároveň lze hovořit o jeho nízkém rozšíření.

8.8. dawa *nm* ‚désordre‘

Z klasické arabštiny *el ḍawa* ‚provocation‘. [...] *C'est quoi c'te dawa qu'tu mets là ! T'es complèt'ment ouf ! (Goudaillier).*¹¹²

V případě arabismu *dawa* jsme v korpusu upřesnili, aby byl výraz vyhledán jen s malými písmeny. Bylo nalezeno 68 výskytů s relativní frekvencí 0,06. Arabismus nalézáme na rozličných blozích věnujících se odlišným tématům. Tuto výpůjčku uvedeme jako příklad z textu, který se zabývá hudbou, a který je navíc obohacený o arabismus *kiffer*.

„[...] *j'espère que vous allez kiffer toute cette Bass Music ! [...] On termine cette semaine avec un remix d'Aerosmith, façon GriZ, donc imaginez le dawa !*“¹¹³

Také jsme tento arabismus našli na internetové stránce, která pojednává o pokeru.

„*Vous pensiez que c'était le bordel, la pagaille, le dawa ?*“¹¹⁴

V konkordančním seznamu jsme našli poměrně početně se vyskytující slovní spojení *fouter le dawa/mettre le dawa*, které také CTT uvádí ve smyslu ‚mettre sens dessus dessous‘ nebo ‚mettre en désordre‘.

¹¹¹ Tamtéž, s. 111.

¹¹² Tamtéž, s. 112.

¹¹³ Aerosmith – Dream On (GRiZ REmix). *Friday Dubstep / Drum & Bass / Electro / Glitch VOL 49*. [online]. [cit. 21-26-03]. Dostupné z: <http://blog.m0le.net/2013/01/18/friday-dubstep-drum-bass-electro-glitch-vol-49/>

¹¹⁴ *Vous aussi, proposez des parties de poker clandestines... légalement!* Poker magazine. [online]. [cit. 21-26-03]. Dostupné z: <https://poker-magazine.fr/parties-de-poker-clandestines-legalement/>

„Entre 800 et 900, ils ont **foutu le dawa** un nombre incalculable de fois, vous imaginez des drakkars sur la Seine en plein Paname ?“¹¹⁵

Takových případů bylo nalezeno na více blozích. Vzhledem k vyššímu výskytu a rozmanitosti využití a nalezených textů lze hovořit o tom, že je tento arabismus rozšířený mimo skupinu mladistvých lidí, kteří by tomuto slovu přisuzovali identitární funkci. Naopak se tento lexém vyskytuje v serióznějších kontextech, kde toto slovo substandardní nádech postrádá.

8.9. *doura nf ,tour, virée‘*

Z maghrebské arabštiny *doura* ‚promenade‘.

V případě tohoto arabismu nám korpus našel 42 výskytů s relativní frekvencí 0,03. Většinou se nicméně objevuje jako součást názvů míst nebo jmen osob, a proto se zaměříme na podstatná jména s malým počátečním písmenem. Ta jsme našli pouze tři. Podle kontextu se ani u takto malého vzorku nejedná o význam námi stanoveného arabismu. Naopak tyto tři příklady reflektují fakt, že je slovo *doura* s významem ‚sorgho d’Égypte‘ (tak, jak jsme viděli výše podle TLFi) opravdu frekventovanější a rozšířenější. Webová stránka, která níže uvedený příklad v textu obsahuje, již není dohledatelná.

„[...] les oeufs de faisan , les becs-figures , les gateaux de **doura** au lait de chamelles , les olives < poivrons > , le garum [...]“

Vzhledem k žádnému výskytu s významem ‚tour, virée‘ nepovažujeme arabismus *doura* za frekventovaný v současné francouzštině. Jeho rozšířenost nemůžeme podle korpusových dat detailněji zjišťovat.

8.10. *fatma nf ,femme, fille‘*

Z arabštiny, ve které toto slovo pochází ze jména Fatima. *Tout a commencé là-bas dans la ville qu’on appelle Maisons-Alfort/Quand j’vois une fatma chelou qui fait vibrer son corps (MC Solaar).*¹¹⁶

¹¹⁵ MATOO WATOO. *Les vikings à Paris ou « Gné ? »* MadooBlog, 2007. [online]. [cit. 21-26-03]. Dostupné z: <https://blog.mattoo.net/2007/08/30/les-vikings-a-paris-ou-gne/>

¹¹⁶ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 137. ISBN: 2-7068-1476-4.

Korpus vyhodnotil 37 výsledků s relativní frekvencí 0,03. Výsledky se vyskytují v odlišných kontextech – v různých příkladech se jedná o jméno Fatma (proto jsme zadali dotaz s malými písmeny), ale většina textů pojednává o ‚main de fatma‘ neboli o ochranném islámském amuletu/symbolu Hamsa (Fátimina ruka). Zřídka jsme našli použití s významem ‚femme, fille‘. V našem významu jsme arabismus našli např. v *Annuaire de l’Afrique de Nord*, který zveřejňuje práce odborníků z oblasti společenských věd.

„Ainsi a-t-elle écrit une œuvre originale, qui dépasse et relativise tous les stéréotypes reçus, que ce soit la bonne « fatma » dévouée à ses bons maîtres français, ou la patriote agent du FLN, que l’OAS d’Alger jugea nécessaire d’éliminer par le meurtre au printemps 1962.“¹¹⁷

Kvůli minimálnímu výskytu nelze stanovit, že by byl arabismus v tomto významu v současné francouzštině značně rozšířený. Jeho přítomnost ve výroční zprávě je jistě zajímavá, nicméně se nachází mezi uvozovkami a lze tak navíc hovořit o možnosti zvláštního výkladu slova.

8.11. hach *nf*, honte‘

Tento arabismus je apokopou z arabského ḥāḥūma ‚infamie, honte‘. CTT proces zkracování znázorňuje takto: [ḥāḥūma] > [haḥma] > [haʃ] > [aʃ]. *Quand ça s’passe comme aʃ avec nous, j’ai la hach (Goudaillier).¹¹⁸*

Po zadání dotazu nám korpus ukázal 25 výsledků s relativní frekvencí 0,02. Mezi nimi jsme ale našli pouze jeden příklad textu, který arabismus s tímto významem uplatňuje. Tento text je bezpochyby jazykově unikátní kvůli způsobu grafické úpravy (všimáme si např. fonetizace určitých slov, která je typická pro jazyk internetu nebo SMS). Adresu textu již nejde dohledat.

„[...] je trouve sa inanemicible de notre temps on galère a avoir ce con a et quand on nous le pren c encore a nous de payer pour le récupérer âpre la France ce dit en dificite

¹¹⁷ PERVILLE, Guy. *Historiographie de la guerre d’Algérie*. Annuaire de l’Afrique du Nord 1987, 2007. [online]. [cit. 21-02-04]. Dostupné z: http://guy.perville.free.fr/spip/article.php3?id_article=151

¹¹⁸ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 169. ISBN: 2-7068-1476-4.

*quel France de merde mok je c que si je séré dans cette situation c moi qui fère la police une **hach** et c partie je les déjà fait pour mon encien patron [...].*“

Vzhledem k minimálnímu výskytu a zjištěnému kontextu nelze stanovit, že by měl tento arabismus potenciál většího rozšíření.

8.12. **hala/hâla nf ,fête‘**

Z alžírské arabštiny *el ḥala* ‚fête‘. *Me voilà, du bled, pour niquer l’hala (Papifredo).*¹¹⁹ Tento arabismus se podle CTT také vyskytuje ve spojení *foutre* (nebo *niquer*) *le hala* ‚mettre en désordre, foutre le bordel‘.

V případě grafické varianty *hala* s malými písmeny nám korpus nabízí 64 výskytů s relativní frekvencí 0,05 a v případě druhé varianty *hâla* byly nalezeny 4 výskyty. V jednom případě jsme byli schopni tento arabismus nalézt, avšak příčinou většiny výskytů byly texty, které zmiňují slovo *hala’hique* neboli *halachický* tj. týkající se Halachy (židovského náboženského práva). Zdroj už není dohledatelný.

*„Elles disent partirent à l’ université et font **hala** après ... Si elles étaient pas dehors à cet heures si il ny aurait pas eu ce problème ...*“

8.13. **haram nm ,péché‘**

Z arabštiny *ḥarām*. *C’est haram de manger du hralouf (porc) (Goudaillier).*¹²⁰

Tento arabismus byl v korpusu nalezen s 1538 výskyty s relativní frekvencí 1,28. Pro větší přesnost jsme upřesnili parametr shody velikosti písmen a výsledkem bylo 185 výskytů s relativní frekvencí 0,15. Nejčastěji se tento výraz vyskytuje v kontextu islámského hříchu s odkazem na Korán a podle něj na věci zakázané. V korpusu tedy shledáváme texty s výčtem „nedovolených“ věcí, se kterými se arabismus *haram* pojí. Internetový zdroj uvedeného příkladu již neexistuje, přestože je tento arabismus v korpusu uveden.

*„Pour les musulmans les plus stricts l’ alcool est **haram** (interdit), mais il est toléré (et bu) par la majorité des Égyptiens.*“

¹¹⁹ Tamtéž, s. 169.

¹²⁰ Tamtéž, s. 170.

Nacházíme ho v komentářích pod novinovými články nebo v různých diskusích. Uvedeme příklad z francouzského měsíčníku *Le Monde diplomatique*, v jehož diskusi byl tento arabismus několikrát použit čtenáři.

„*A propos de civilisations et de systèmes de valeurs, j'avais entendu la semaine dernière qu'en Algérie, les bars et les cinémas étaient en voie de disparition. Motif : c'est haram!*“¹²¹

„*Et il autorisé de philosopher en islam, j'ai entendu dire que c'est haram ?*“¹²²

Tento arabismus se podle korpusových dat nevyskytuje na hodně navštěvovaných portálech (v případě *Le Monde diplomatique* se nachází pouze v komentářích). Je silně spjat s muslimskou komunitou a pokud se nachází na blozích, které o náboženské kultuře obecně nepojednávají, je arabismus *haram* většinou vysvětlen. Často se staví do protikladu s výrazem *halal* ‚povolený‘, což by jeho rozšíření mohlo přispět. Jeho frekvence je oproti ostatním arabismům poměrně vysoká a substandardní aspekt jazyka tu není nijak příznačný. Předpokládáme jeho dostatečnou rozšířenost v úzu současné francouzštiny i vzhledem k tomu, že je tento výraz u arabofonních bilingvních mluvčích vžitý.

8.14. *heps nf* ‚prison‘

Z arabštiny *ħæbs*. *On a fini à la heps (Goudaillier)*.¹²³

Po zadání tohoto arabismu bylo v korpusu nalezeno 6 výsledků. V žádném z textů se nicméně jeho užití s významem ‚prison‘ neprokázalo, a proto ho na základě korpusu nemůžeme v úzu současné francouzštiny hodnotit.

¹²¹ NATHAN. *Une mission sacrée de civilisation*. Le Monde diplomatique, 2012. [online]. [cit. 21-05-04]. Dostupné z: <https://blog.mondediplo.net/2012-02-06-Une-mission-sacree-de-civilisation>

¹²² SAID. *Menaces sur la transition politique en Egypte*. Le Monde diplomatique, 2012. [online]. [cit. 21-05-04]. Dostupné z: https://blog.mondediplo.net/2012-12-06-Menaces-sur-la-transition-politique-en-Egypte?debut_forums=400

¹²³ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 170. ISBN: 2-7068-1476-4.

8.15. *kahlouche*/*karlouche nm* ‚personne noire (africaine, antillaise...)'

Z arabštiny *kħæl* ‚noir (couleur)’. *Attention aux karlouches, tous des drogeurs ! (Goudaillier)*.¹²⁴ Slovník CTT dodává, že tento výraz používají výhradně Arabové. Korpus nám našel pouze jeden výskyt tohoto arabismu, a to v podobě *kahlouche*. Tento výraz se nachází v diskusi pod internetovým článkem.

„[...] *que ce soit le converti à qui on refuse une maghrébine en mariage car trop «gaouri»¹²⁵ aux yeux de certains membres de la famille qui ne savent eux même pas parler l'arabe, que ce soit Mahmadou ou Ibrahima qui malgré son islamité restera le «kahlouche» aux yeux de ceux avec qui il prie [...]*.“¹²⁶

Vzhledem k jedinému výskytu v korpusu nepředpokládáme velikou rozšířenost tohoto arabismu v současné francouzštině. Varianta arabismu *karlouche* měla výskyt nulový.

8.16. *kif nm* ‚plaisir'

Ze semitských jazyků. *Chaque concert doit apporter le maximum de kiffe au public (Groove)*.¹²⁷

V korpusu se objevuje 680 výskytů arabismu *kif* s relativní frekvencí 0,57. Tento výraz v korpusu zastává více funkcí, ale primárně se pokusíme zaměřit na námi daný význam ‚plaisir'. V korpusu ho nalézáme poměrně často na rozdílně tematických webech. Následující příklady, které jsme vybrali za účelem výstižné ukázky použití tohoto arabismu, jsou v korpusu vázané na webové stránky, které už bohužel nejsou dostupné.

„*Et mieux qu' un orchestre, une bande ! Le kif absolu.*“

„*Pour moi, en tant que graphiste, c'est un kif de pouvoir développer ça.*“

¹²⁴ Tamtéž, s. 176.

¹²⁵ ‚blanc, Européen'

¹²⁶ AL-KANZ. *Être noir en Algérie*. Alkanz, 2013. [online]. [cit. 21-05-04]. Dostupné z: <https://www.al-kanz.org/2013/04/13/racisme-algerie/>

¹²⁷ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 179. ISBN: 2-7068-1476-4.

Pro ukázkou se také tento arabismus vyskytuje na osobním blogu ve článku pro komiksové nadšence nebo na blogu o cestování.

„*En réalité, Daredevil prend plaisir à ce qu'il fait. Son kif c'est de rendre la justice en terrorisant les bandits.*“¹²⁸

„*Le weekend à 2 au bord de mer: le kif!*“¹²⁹

Mimo korpus jsme navíc náhodou narazili na novinový článek ve francouzském deníku *Le Monde*, který obsahuje arabismus *kif* přímo v nadpisu.

„*Euro 2016 : une petite dose de « kif »*“¹³⁰

Korpus nám vyhodnotil i další použití tohoto výrazu. Zajisté jsme ho našli s významem ‚mélange de cannabis et de tabac‘, který byl přítomen v TLFi a také se v korpusu vyskytuje jako vyčasovaný tvar slovesa *kiffer*. Pod dotazem *kif* je nicméně nejvíce zastoupené přídavné jméno *kif-kif* ‚pareil‘, který slovník TLFi také obsahuje. Počet výskytů arabismu *kif* ‚plaisir‘ je v korpusu poměrně veliký. Považujeme ho za poměrně rozšířený, a to vně kontextu slangu předměstské mládeže, i když není ve slovníku TLFi zahrnut.

8.17. *kiffer* vt ‚aimer‘

Sloveso vytvořené na základě *kif* ‚plaisir‘. *Lis bien la notice avant de kiffer mon style !!! (La Cliqua)*.¹³¹

Korpus nám v případě arabismu *kiffer* nalezl 855 výskytů s relativní frekvencí 0,71. Dle korpusových dat je ve většině případů sloveso *kiffer* chápáno jako udělení hodnocení ‚to se mi líbí‘ neboli ‚olajkovat‘. Zpravidla se tak jedná o příspěvky a

¹²⁸ KAMUI. *Dans les dents 30, le swag tranquille*. Kamui Robotics, 2011. [online]. [cit. 21-07-04]. Dostupné z: <http://kamui.org/2011/12/dans-les-dents-30-le-swag-tranquille/>

¹²⁹ ANTHONY. *Un weekend à 2 au bord de mer*. Week end à 2, 2012. [online]. [cit. 21-07-04]. Dostupné z: <http://www.weekenda2.fr/bord-de-mer>

¹³⁰ MANDARD, Stéphane. *Euro 2016 : une petite dose de « kif »*. Le Monde, 2016. [online]. [cit. 21-07-04]. Dostupné z: https://www.lemonde.fr/euro-2016/article/2016/06/10/euro-2016-une-petite-dose-de-kif_4947732_4524739.html

¹³¹ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 180. ISBN: 2-7068-1476-4.

komentáře na osobních blozích a sociálních sítích. S tím se také pojí arabismus *kiff*, který ve stejném kontextu chápeme jako ‚to se mi líbí‘, obvyklý výraz ‚lajk‘, který na těchto blozích také nacházíme.

„*N' oublie pas de kiffer pour rester prévenu(e) et donne moi ton avis sur l' article.*“¹³²

Zaznamenali jsme, že se sloveso *kiffer* v mnoha případech nečasuje a zůstává v neurčitém tvaru.

„*Coucou, je me permet de t'écrire un commentaire, car j'ai changée de blog, et étant donnée que tu as kiffer un article de mon ancien blog, je te préviens ;)*“¹³³

Tento arabismus považujeme za rozšířený mezi mluvčími celé (mladé) generace, ne pouze mezi předměstskou mládeží.

8.18. kiffeur, kiffeuse nm/nf ,celui, celle qui aime passionément qch‘

Podstatné jméno vytvořené na základě *kif* ‚plaisir‘ a slovesa *kiffer* ‚aimer‘. *Le Dready man se décline sous toutes les formes possibles et ce sac est idéal pour les kiffeurs de vinyl (Fais nétour).*¹³⁴

Arabismus *kiffeur* je v korpusu zastoupen 25 výskyty s relativní frekvencí 0,02. Stejně tak jako u arabismu *kiffer* je primárně využíván na osobních blozích. Dle korpusových dat a navštívených blozích konstatujeme, že tento arabismus reprezentuje čtenáře tohoto blogu. Co se týče arabismu *kiffeuse* pro ženský rod, korpus nám vyhledal pouze 3 výskyty se stejným použitím.

„*Salut cher(e) kiffeur/kiffeuse ! :) On est LUNDI aujourd'hui et tu sais ce que ça veut dire ? Nouvelle critique en ligne !*“¹³⁵

¹³² BELLATHORNE-BEAUTY. *Bella et ses ballerinas*. Bella-and-the-Thorneuse, 2012. [online]. [cit. 21-08-04]. Dostupné z: https://bella-and-the-thorneuse.skyrock.com/3109279207-Bella-et-ses-Bellarinas.html?action=SHOW_COMMENTS

¹³³ JOKONS-COCO. *Photographie-ylk*, 2012 [online]. [cit. 21-08-04]. Dostupné z: https://photographie-ylk.skyrock.com/3027594066-Presentation.html?action=SHOW_COMMENTS

¹³⁴ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches!* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 181. ISBN: 2-7068-1476-4.

¹³⁵ ALBUMSNOW. *Élection de Miss Lorraine*. MissDelphineWespiser, 2013. [online]. [cit. 21-08-04]. Dostupné z: https://missdelphinewespiser.skyrock.com/3194301837-Election-de-Miss-Lorraine-2013.html?action=SHOW_COMMENTS

I přes nižší frekvenci předpokládáme, že jsou arabismy *kiffeur/kiffeuse* na internetu značně využívány. Dle internetových zdrojů nejsou nutně typické pro jazyk mladistvých z francouzských předměstí, ale pro všechny francouzské mluvčí.

8.19. *rabla nf ,drogue‘*

Z arabštiny. [...] *tu en as qui prennent de la rabla. C'est comme ça qu'on dit maintenant pour parler de la came (Guendouz/Nicolo).*¹³⁶

V korpusu jsme našli 3 výskyty a pouze jeden z nich s tímto daným významem koresponduje.

*„Les gens sont tous heureux d'etre la, tous coloré, voir deguisé. Y a pas de saloperies (keta, **rabla** ...), ce qui renforce encore plus l' ambiance festive.“*¹³⁷

Tento arabismus posuzujeme za málo rozšířený v současné francouzštině vzhledem k nízké četnosti výskytu v korpusu. Alespoň z jednoho výsledku lze určit, že se tento arabismus ve výše uvedené situaci nachází se substandardním příznakem.

8.20. *roumi/roum nm ,français de souche‘*

Z arabštiny *rumi* ‚homme européen‘. Korpus nám v případě varianty *roumi* vyhledal 102 výsledků s relativní frekvencí 0,08. Naopak u lexému *roum* bylo výskytů podstatně méně, a to celkově 20 s relativní frekvencí 0,02. Podle kontextu vyvozujeme, že tento výraz nacházíme především ve významu ‚chrétien‘ nebo ‚Européen‘ tak, jak je dáno ve slovníku TLFi. U níže daného příkladu z korpusu již zdroj (internetová stránka) neexistuje.

*„Dans les deux pays, le sens des résistances est le même : rejeter à la mer le **roumi** , cet envahisseur chrétien qui déferle périodiquement au Maghreb depuis la fin de la reconquista ibérique.“*

U některých případů není jednoduché z kontextu přesný význam slova rozpoznat.

¹³⁶ Tamtéž, s. 233.

¹³⁷ TIEUM. *Open forum for the post Big Bang*, 2001. [online]. [cit. 21-07-04]. Dostupné z: <http://3boom.net/3bigbang.htm>

„Le peuple, qui au début de la lutte avait adopté le manichéisme primitif du colon : les Blancs et les Noirs, les Arabes et les **Roumis** [...]“¹³⁸

Lexémy *roumi* a *roum* jsou jistě vzhledem k frekvenci relativně rozšířené (první grafická varianta více), a to obvykle ve spojení s politickými tématy, ale zároveň si nejsme jisti, do jaké míry jsou tyto arabismy rozšířené ve smyslu ‚français de souche‘.

8.21. shatan/shitan *nm* ‚diable‘

Z maghrebské arabštiny *ṣeṭan* nebo *ṣītan*. *J’veis tous vous allumer, là [...] Faut tous qu’on crève dans cette putain d’cité ; c’est la cité du shitan, du shitan ; faut tous qu’on crève ! (Raï)*.¹³⁹

První varianta arabismu byla v korpusu nalezena čtyřikrát. Druhá byla nalezena dvakrát. Některé výskyty s arabismem korespondují. V prvním příkladu tento lexém nacházíme u popisu knihy v internetovém knihkupectví.

„Satan apparaît dans les religions chrétienne, juive et musulmane comme **Shatan**, l’adversaire de Dieu, l’esprit du Mal, le Prince des Ténèbres.“¹⁴⁰

Korpus ho také zaznamenal v diskusi pod internetovým článkem, který čtenáře informuje o syrských aktualitách v zemi.

„donc leur paradis a ces [...], c ets l enfer en realité, !!!! il va etre avec 72 **shitan** (diables)“¹⁴¹

Tento lexém není vzhledem k nízké frekvenci velmi rozšířený, je spíše pravděpodobné, že se frekvenčněji vyskytuje s jinou grafickou variantou. Korpus nám nenabídl tolik výsledků, které by jeho použití v kontextu názorněji ukázaly. Po korpusové

¹³⁸ LE BOUGNOULOSOPHE. *Fanon, l’intempêtif*. Les Indigènes du Royaume, 2012. [online]. [cit. 21-10-04]. Dostupné z: http://bougnoulosophe.blogspot.com/2012_08_01_archive.html

¹³⁹ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches!* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 254. ISBN: 2-7068-1476-4.

¹⁴⁰ BOURRE, Jean-Paul. *Satanisme*. Decitre.fr. [oline]. [cit. 21-11-04]. Dostupné z: <https://www.decitre.fr/livres/satanisme-9782867142154.html>

¹⁴¹ DENGHIEN, Louis. *Une semaine en Syrie*. InfoSyrie, 2012. [online]. [cit. 21-11-04]. Dostupné z: <http://www.infosyrie.fr/actualite/une-semaine-en-syrie/>

analýze lze alespoň určit, že se nachází v textu psaném ve francouzštině standardní. Podle korpusových dat je *shatan* častější nežli *shitan*.

8.22. *soua nf* ‚fille, femme‘

Z maghrebské arabštiny *swaswa* ‚très bien, très bon‘. *C'te meuf, c'est une soua mortelle, j'la connais ! (Goudaillier).*¹⁴²

Po zadání arabismu *soua* do korpusu bylo zjištěno 6 výskytů. Když jsme se na ně podrobněji podívali, zjistili jsme, že žádný z nich s tímto arabismem a jeho významem nesouhlasí. Kvůli tomu jej považujeme za minimálně rozšířený a nelze vymezit, v jakém kontextu se nachází.

8.23. *toubab nm* ‚français de souche‘

Z arabštiny *tebib* ‚savant‘ (v alžírské arabštině *tbîb* ‚sorcier‘). Arabští mluvčí během kolonizačního období nevyužívali tento výraz jen pro označení lékaře ‚médecin‘ (le sorcier), ale také jím označovali ‚homme blanc, Européen‘. *Quand tu veux dire le Blanc, tu dis le çaifran ou le toubab ou le gaulois (Décugis/Zemouri).*¹⁴³

V korpusu bylo nalezeno 147 výskytů s relativní frekvencí 0,12. Během studování vyhodnocených textů jsme zaznamenali, že se tento arabismus v korpusu vyskytuje především s širším významem ‚homme blanc, européen‘. Texty, které nám korpus vyhledal, překvapivě často tento význam arabismu zmiňují. V žádném z příkladů jsme dle kontextu nemohli jednoznačně určit, zdali se jedná o specifitější smysl slova ‚français de souche‘.

„« *Les toubabs (les blancs) ont créé le cinéma pour amuser leur peuple. Et, comme ils étaient chez nous, ils ont fait des films pour nous amuser.* » dit Med Hondo.“¹⁴⁴

¹⁴² GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches!* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 258. ISBN: 2-7068-1476-4.

¹⁴³ Tamtéž, s. 282.

¹⁴⁴ EILEMA. *Africamania*. Le Sarkopithèque, 2008. [online]. [cit. 21-13-04]. Dostupné z: <https://sarkopitheque.wordpress.com/tag/agenda-culturel/>

„C'est parce-que je suis blanc que tu m'agresses ?", "C'est parce-que je suis blanche que tu m'insultes ?" ou encore "Faces de craie, culs blancs, gaulois, **toubabs**... et fiers de l'être !“¹⁴⁵

Ve článku o cestě do Senegalu, který je na blogu univerzity v Bretani, jsme tento arabismus také našli.

„Il y a peu de « blancs » à Rufisque, donc il ne faut pas être surpris d'entendre quasiment tout le temps « **Toubab** » (blanc en Wolof) quand on marche dans la rue.“¹⁴⁶

U tohoto příkladu je zajímavé, že autor uvádí slovo *toubab* jako wolofský. Podle slovníku *Dictionnaire de la Zone*¹⁴⁷ slovo *toubab* pochází z *toubabou* ‚bílý‘ z mangdinštiny. Jedná se o jazyk, kterým se mluví v Senegalu, a který tento výraz z arabského *toubib* ‚lékař‘ převzal.

Dle absolutní frekvence v korpusu soudíme, že je výraz *toubab* relativně rozšířený. Dle korpusových výsledků lze zároveň stanovit, že není přítomen pouze ve slangu předměstské mladé generace, kde mu byl prisouzen význam ‚français de souche‘.

8.24. *zetla nm* ‚haschisch‘

Z maghrebské arabštiny *ẓṭla* ‚tabac à priser, chiquer‘ nebo ‚drogue‘. *Il s'est fait serrer (arrêter) par les keufs (policiers) avec des retbas (barrettes) de zetla sur lui (Goudaillier).*¹⁴⁸

Dle korpusového vyhodnocení lemmatu *zetla* byl nalezen pouze jeden výsledek, který tento arabismus přímo představuje jakožto slovo používané Alžířany.

„Située en tête de liste des stupéfiants, la résine de cannabis, plus connue sous d'autres noms sous les noms de **kif**, marijuana ou haschich, demeure la drogue la plus consommée

¹⁴⁵ HUNINGUE IDENTITAIRE. *Copé découvre le racisme anti-blanc - et Harlem Désir c'est pour quand ?* Huningue identitaire, 2012. [online]. [cit. 21-13-04]. Dostupné z: <http://huningue-identitaire.blogspot.com/2012/>

¹⁴⁶ ROUAULT, Anaïs. *Sénégal. Rufisque – Janvier 2016*. ESPE. Mobilités internationales. [online]. [cit. 21-13-04]. Dostupné z: <http://blog.espe-bretagne.fr/mobilites-internationales/mobilites-sortantes/afrique/senegal/>

¹⁴⁷ Le Dictionnaire de la Zone. *Tout l'argot des banlieues. Toubab*. Cobra le Cynique, 2021. [online]. [cit. 21-13-04]. Dostupné z: <https://www.dictionnairede lazone.fr/dictionary/definition/toubab>

¹⁴⁸ GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011, s. 292. ISBN: 2-7068-1476-4.

par les femmes. Elle se présente sous deux formes et porte plusieurs noms dans le langage des consommateurs algériens : herbe, zetta , weed, skunk, ganja ou le crack ... “

Odkaz na webovou stránku již není funkční a kvůli tomu bohužel přesněji nezjistíme, o jaký typ textu se jedná. Vzhledem k jedinému výskytu, ale i způsobu tohoto výskytu, ho podle korpusových dat označujeme za minimálně rozšířený v úzu současné francouzštiny. Po obsahové stránce je na druhou stranu tento text dalším důkazem, že ho Alžírčané využívají. Implikuje také to, že je arabismus *kif* ve významu ‚mélange de cannabis et de tabac‘ značně rozšířenější, což jsme pomocí slovníku TLFi už dokázali.

8.25. zeub *nm* ‚sexe masculin‘

Z arabštiny *zubb*. *Pour le sexe on a des tas de noms, la teub, le reaupoï [...] et zeub évidemment ! (Goudaillier).*¹⁴⁹

Korpus nám našel 3 výskyty zadaného lemmatu. Podle korpusových výsledků pouze jeden z nich s naším arabismem koresponduje, nachází se v pornografickém kontextu a vzhledem k minimální frekvenci mu nepřisuzujeme velikou rozšířenost.

8.26. zouz *nf* ‚fille, femme‘

Z maghrebské hovorové arabštiny *zudz* nebo *zu3* ‚deux‘. Ve slangu předměstské mládeže se také využívá arabismus *zouza* ‚femme âgée‘. *Elle plutôt jolie fille, souvent en la city, prototype de la zouz / que ses copines veulent toujours imiter (Disiz la peste).*¹⁵⁰

Korpus nám v případě tohoto lexému vyhledal 6 výskytů. V žádném z nabídnutých textů jsme tento arabismus s významem ‚fille, femme‘ nerozeznali. Kvůli tomu mu nepřisuzujeme veliké rozšíření v úzu současné francouzštiny.

8.27. Shrnutí zjištěné frekvence arabismů

V následujících tabulkách shrneme dosažené výsledky. Lemmata jsou v prvním sloupci řazena sestupně podle absolutní frekvence (výskytu) v korpusu. Následně uvádíme absolutní a relativní frekvenci. U slov s velmi nízkým výskytem korpus nezaznamenal hodnotu relativní frekvence a uvádí nulu. V poznámce označujeme ta lemmata, která byla zadána s malými písmeny (MP) a ta, která nemají dle našeho uvážení žádný výskyt (0).

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 296.

Týká se to pouze slov, u kterých jsme byli schopni dle kontextu jednoznačně vyvodit, že se o námi vybraný arabismus nejedná. Arabismy *dama*, *doura*, *fatma* a *hala/hâla* byly vyhledány v konkrétním tvaru (wordu), protože je korpus v lemmatu nevyhodnotil.

Tabulka 3: Zjištěná frekvence arabismů

Lemma (26)	Abs. frekvence	Rel. frekvence	Poznámka
calculer	36 472	30,39	0 ze vzorku 100 výskytů
bled	1 638	1,36	
kiffer	855	0,71	
kif (plaisir)	680	0,57	
haram	185	0,15	MP
dama	159	0,13	0
toubab	147	0,12	
roumi/roum	102/20	0,08/0,02	
dawa	68	0,06	MP
hala/hâla	64/4	0,05/0	MP
fatma	37	0,03	MP
blédard ¹⁵¹	31	0,03	
hach	25	0,02	
kiffeur/kiffeuse	25/3	0,02/0	
barka	19	0,02	MP
chouffer	12	0,01	
heps	6	0	0
soua	6	0	0
zouz	6	0	0
shatan/shitan	4/2	0/0	
doura	3	0	MP, 0
rabla	3	0	
zeub	3	0	
bateul	1	0	0
kahlouche/karlouche	1/0	0/0	
zetla	1	0	

¹⁵¹ Do výchozího seznamu jsme arabismus *blédard* nezahrnuli, ale do závěrečné tabulky jsme ho vzhledem k přítomnosti v korpusu zařadili.

8.27.1. Arabismy, které korpus nevyhledal

Jedná se o arabismy, které nebyly nalezeny kvůli nulovému výsledku – hledaná lemmata v korpusu neexistují. Jsou řazena abecedně.

Tabulka 4: Arabismy, které nebyly v korpusu nalezeny

Lemma (14)
ahchouma/hahchouma
arhnouch/rhnouch
bledman/blédos
bzazel(s)/bzez(s)
carbichounette
faoua
hétiste
hlass
hralouf
kiffer à donf
msrot
rhouan
roloto
tnah/t‘nah

9. Závěr

V této práci jsme se zabývali problematikou přejímání slov z arabštiny v současné francouzštině. V teoretické části jsme si ukázali, v jaké době a pomocí kterých jazyků docházelo k obohacování francouzštiny arabštinou a konkrétně která původem arabská slova se uchytila ve francouzském lexiku. Věnovali jsme se arabismům, které tvoří nedílnou součást slangu francouzské předměstské mládeže a poté jsme se zabírali jejich integrací. Následně jsme přešli k samotnému výzkumu, jehož záměrem bylo zanalyzovat výskyt slangových výrazů arabského původu v současné francouzštině. V první fázi výzkumu jsme porovnávali vybrané arabismy s hesly ve slovníku TLFi a díky tomu jsme došli k závěru, že jsou arabismy *casbah*, *flouze*, *kif* („mélange du tabac et cannabis“), *maboul*, *sidi*, *arbi*, *mesquin a niquer* v současné francouzštině natolik rozšířené, že nadále nebyly centrem naší pozornosti v korpusu.

Zajímalo nás, jak si vedou ostatní lexémy, které jsme vybrali ze slovníku nestandardní francouzštiny, který se specializuje na jazyk předměstí. Dle korpusové analýzy jsme zjistili, že se některé arabismy vyskytují mimo mluvu mladých a nejedná se tedy o výlučně slangové výrazy (např. *bled*, *blédard*, *haram*). Pomocí korpusu a v něm zjištěných kontextů, povaze internetových stránek a slovníku TLFi se u takových lexémů potvrdila absence „utajovací“ funkce, která je u jazyka předměstí typická. V tomto ohledu se nám tedy stanovená hypotéza neverifikovala.

Na druhou stranu tomuto výsledku odporuje zjištění, že přibližně třetina arabismů nebyla v korpusu nalezena. V tomto případě lze usuzovat, že jsou tyto arabismy pro jazyk předměstské mladé generace typické, nebo lze naopak vzhledem k teoretickému základu stanovit, že rozšířené mohou být značně, avšak s jinou grafickou variantou slova. V tomto případě by bylo potřeba nahlédnout do jiných slovníků nebo např. přímo do autentických rapových textů, z kterých bychom vyvodili jiné varianty zápisu arabismů a následně je v korpusu použili.

Zároveň se také potvrdil fakt, který jsme již nastínili v teoretické části. Většina arabismů, které byly podrobeny korpusové analýze, nejsou z morfologického hlediska do francouzštiny zcela adaptované. Pouze 5 z 26 zkoumaných arabismů (kromě *calculer*) jsme v korpusu zaznamenali ve tvaru množného čísla (*bleds*, *blédards*, *kifs*, *roumis a toubabs*) a překvapilo nás, že po zadání lemmatu *kiffer* (v teoretické části jsme tento arabismus považovali za adaptovaný) nebyl ani jednou neutrální tvar slovesa vyčasován.

Z našeho korpusového výzkumu vyplývá, že nejfrekventovanějšími arabismy jsou *bled*, *kiffer*, *kif* („plaisir“), *haram* a *toubab*.

V rámci této práce jsme nahlíželi na kontakt mezi oběma jazyky z historicky dlouhodobého hlediska a postupně jsme se zaměřili pouze na dnešní vzájemný vztah. V rámci celé práce jsme vykreslili, že díky dlouhodobému arabskému vlivu není problematika arabismů ve francouzštině homogenní a lze na obohacení francouzského lexika nahlížet z mnoha perspektiv. Takový jev jsme zvláště pozorovali u nepřímých výpůjček z klasické arabštiny a oproti tomu u přímých výpůjček z jednotlivých hovorových jazyků, kdy oba způsoby zanechaly (a zanechávají) velmi odlišnou, avšak významnou stopu v současné francouzštině.

Résumé

Ce mémoire de licence a pour but de décrire l'influence de l'arabe sur le lexique français. Tout d'abord nous avons divisé notre travail en deux parties – une partie théorique et une partie empirique. Dans les premiers chapitres nous avons rapproché le monde arabe et nous avons décrit la langue arabe d'un point de vue typologique et géographique, y compris la diglossie. Ensuite, nous nous sommes concentrés sur l'expansion de la langue française dans les pays arabophones. Dans la partie théorique nous avons également défini un arabisme et nous avons traité le phénomène de l'emprunt en détail ainsi que l'origine du lexique français et des doublets. Dans les chapitres suivants nous nous sommes orientés vers les circonstances de l'adoption des arabismes en français et nous avons décrit enfin le rôle actuel des arabismes dans le lexique argotique de la langue des cités. Finalement, nous nous sommes focalisés à l'intégration des arabismes de la langue des cités en français de vue phonétique, graphique, morphosyntaxique, morpho-lexicale et sémantique.

La partie empirique consiste à évaluer l'occurrence des lexèmes argotiques d'origine arabe en français contemporain. Nous avons établi une hypothèse qui ne prédéterminait pas l'occurrence élevée des arabismes à cause de la fonction identitaire de la langue des Maghrébins dans les cités. Nous avons utilisé le corpus *Araneum Francogallicum Maius* pour analyser la fréquence des 47 arabismes que nous avons retirés du dictionnaire *Comment tu tchatches !* de Jean-Paul Goudaillier. Avant l'analyse de corpus, nous avons comparé ces arabismes aux entrées dans le dictionnaire TLFi et nous en avons déduit que les arabismes *casbah*, *flouze*, *kif* (,mélange du tabac et cannabis'), *maboul*, *sidi*, *arbi*, *mesquin a niquer* étaient si répandus en français, parce qu'ils étaient présents dans le dictionnaire du français standard. Ensuite, nous avons analysé chacun des 39 arabismes sous la forme d'un lemme dans le corpus où nous avons pris en considération la fréquence et la source internet des textes dans lesquels les arabismes se trouvaient. Les résultats ont montré que notre hypothèse n'a pas été vérifiée car certains lexèmes ont prouvé qu'ils n'étaient présents que dans la langue des cités et par conséquent n'étaient pas uniquement argotiques. Par contre, un tiers des arabismes n'a pas été retrouvé dans le corpus ce qui pourrait signifier leur basse occurrence en français. Au lieu des résultats de TLFi, la table à la fin du travail a montré que les arabismes *bled*, *kiffer*, *kif* (,plaisir'), *haram* et *toubab* étaient les plus fréquents dans le corpus et donc en français contemporain.

Seznam použité literatury a internetových zdrojů

Literatura

BEYERL, Jan. *Arabský slovník*. Praha: V RÁJI, 2000. ISBN: 80-85894-74-2.

BORDET, Joëlle. *Les «jeunes de la cité »*. Paris: PUF, 1998.

CALVET, Louis-Jean. *Les voix de la ville. Introduction à la sociolinguistique urbaine*. Paris: Éditions Payot & Rivages, 2011. ISBN: 978-2-228-90705-7.

CAUBET, Dominique. *L'arabe maghrébin-darja, « langue de France », dans les parlers jeunes et les productions culturelles : un usage banalisé ?* In: LEDEGEN, G. *Pratiques linguistiques des jeunes en terrain plurilingue*. L'Harmattan, 2007. ISBN: 978-2-296-03654-3.

EXTRA, Guus a Durk GORTER. *The Other Languages of Europe: Demographic, Sociolinguistic and Educational Perspectives. Multilingual Matters*, 2001. ISBN: 1-85359-510-1.

GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *Comment tu tchatches !* Paris: Maisonneuve et Larose, 2011. ISBN: 2-7068-1476-4.

GUIRAUD, Pierre. *Les mots étrangers*. Paris: PUF, 1965.

HOURANI, Albert. *Dějiny arabského světa*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN: 978-80-7422-059-3.

CHAURAND, Jacques. *Nouvelle histoire de la langue française*. Paris: Seuil, 1999. ISBN: 978-2-02-107238-9.

LANLY, André. *Le français d'Afrique du Nord. Étude linguistique*. Paris: PUF, 1962.

LIOGIER, Estelle, *Langue « du quartier » et français « standard » dans le répertoire verbal d'adolescents de cité*. Paris, 2006. Thèse de Doctorat en sciences du langage sous la direction de Jean-Pierre Goudaillier, Université Paris Descartes.

MAUROIS, André. *Dějiny Francie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1994. ISBN: 80-7106-098-4.

MELLIANI, Fabienne. *La langue du quartier. Appropriation de l'espace et identités urbaines chez des jeunes issus de l'immigration maghrébine en banlieue rouennaise*. Paris: L'Harmattan, 2000. ISBN: 2-7384-9729-2.

NIKLAS-SALMINEN, Äino. *La lexicologie*. Paris: A. Colin, 1997. ISBN: 2-200-26936-6.

ONDRÁŠ František a Jaroslav OLIVERIUS. *Moderní spisovná arabština. Vysokoškolská učebnice*. Praha: Set Out, 2007. ISBN: 978-80-86277-70-7.

OSTRÁ, Růžena a Eva SPITZOVÁ. *Úvod do studia románských jazyků*. Praha: SPN, 1988. ISBN: 80-210-0390-1.

PERRET, Michèle. *Introduction à l'histoire de la langue française*. Paris: A. Colin, 2008. ISBN: 978-2-200-34661-4.

PETRÁČEK, Karel. *Základy gramatického systému spisovné arabštiny*. Praha: SPN, 1991. ISBN: 80-7066-383-9.

PODHORNÁ-POLICKÁ, Alena. *Universaux argotiques des jeunes. Analyse linguistique dans les lycées professionnels français et tchèques*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN: 978-80-210-5124-9.

PRUVOST, Jean. *Nos ancêtres les Arabes. Ce que le français doit à la langue arabe*. Éditions Jean-Claude Lattès, 2017. ISBN: 978-2-7578-6988-8.

REY, Alain. *Le voyage des mots. De l'Orient arabe et persan vers la langue française*. Paris: Guy Trédaniel, 2019. ISBN: 978-2-8132-2146-9.

ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. Praha: SPN, 1983.

THUILLIER, Pierre. *D'Archimède à Einstein. Les faces cachées de l'invention scientifique*. Paris: Fayard, 1988.

WALTER, Henriette. *Francouzština známá i neznámá*. Praha: Jan Kanzelsberger, 1993. ISBN: 80-85387-15-8.

WALTER, Henriette. *L'aventure des mots français venus d'ailleurs*. Paris: Robert Laffont, 1999. ISBN: 2-253-14689-7.

Diplomová práce

ZELENKOVÁ, Anna. *Arabismes dans les chansons de rap français : traitement lexicographique, adaptation phonique et rôle de l'origine des rappers*. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta filozofická, Ústav románských jazyků a literatur. [online]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/rr2g6/DP_final.pdf

Internetové zdroje

BENKO, Vladimír. *Araneum Francogallicum Maius*, verze 15.03. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha, 2015. [online]. Dostupné z: <http://www.korpus.cz>

CVRČEK, Václav. *Kurz práce s korpusem v 7 lekcích: word-lemma-tag*. Wiki Český národní korpus. [online].

Dostupné z: https://wiki.korpus.cz/doku.php/kurz:zobrazeni_dotazu

GODEAU. *La problématique des interférences langagières entre l'arabe et le français*. Lycée Français de Jérusalem (AEFE zone Europe du Sud-Est), 2010, s. 5. [online]. Dostupné z: <https://www.youscribe.com/catalogue/documents/education/cours/la-problematique-des-interferences-langagieres-entre-l-arabe-et--1415994>

GOUDAILLIER, Jean-Pierre. *De l'argot traditionnel au français contemporain des cités*. La linguistique, PUF, 2002/1, vol. 38, s. 10. [online]. Dostupné z: <https://www.cairn.info/revue-la-linguistique-2002-1-page-5.htm>

KARLÍKOVÁ, Helena. *Arabismy v českém lexiku*. In: KARLÍK, P., M. NEKULA a J. PLESKALOVÁ, eds. *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*, 2017. [online]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ARABISMY%20V%20ČESKÉM%20LEXIKU>

KOVÁŘÍKOVÁ, Dominika. *i.p.m.* Wiki Český národní korpus. [online]. Dostupné z: <https://wiki.korpus.cz/doku.php/pojmy:ipm>

KŘEN, Michal. *Korpusy Aranea*. Wiki Český národní korpus. [online]. Dostupné z: https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:aranea#korpusy_aranea

Larousse. Dictionnaire en ligne. [online]. Dostupné z: <https://www.larousse.fr>

Le Dictionnaire de la Zone. *Tout l'argot des banlieues*. Cobra le Cynique, 2021. [online]. Dostupné z: <https://www.dictionnairedelazone.fr>

LIOGIER, Estelle. *Quelles approches théoriques pour la description du français parlé par les jeunes des cités ?* La linguistique, PUF, 2002/1, vol. 38, s. 46. [online]. Dostupné z: <https://www.cairn.info/revue-la-linguistique-2002-1-page-41.htm>

L'Organisation internationale de la Francophonie [online]. Dostupné z: <https://www.francophonie.org/88-etats-et-gouvernements-125>

MACHÁLEK, Tomáš. *KonText – rozhraní pro vyhledávání v korpusech*. FF UK, Praha, 2014. [online]. Dostupný z: <http://kontext.korpus.cz/>

NEKULA, Marek. *Výpůjčka*. In: KARLÍK, P., M. NEKULA a J. PLESKALOVÁ, eds. *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*, 2017. [online]. Dostupný z: <https://www.czechency.org/slovník/VÝPŮJČKA>

PODHORNÁ-POLICKÁ, Alena a Anne-Caroline FIÉVET. *Emprunts dans l'argot des jeunes Tchèques et Français*. In: Standard et périphéries de la langue. Lodz – Lask: Oficyna Wydawnicza Leksem, 2009. s. 48-49. ISBN 978-83-60178-74-4. [online]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/www/12093/articles/2009/standard/emprunts.pdf>

PODHORNÁ, Alena. *Terminologické srovnání "slangu" a "argotu" v pojetí české a francouzské lingvistiky*. In: Sborník přednášek z VII. konference o slangu a argotu v Plzni 24.-25. září 2003. Plzeň: Pedagogická fakulta ZČU v Plzni, 2005, s. 14. ISBN: 80-7043-359-0. [online]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/www/12093/articles/2005/sbornikprednasek/terminologicke.pdf?so=n>

Trésor de la langue Française informatisé, ATILF - CNRS & Université de Lorraine. [online]. Dostupné z: <http://atilf.atilf.fr>

Internetové zdroje použité v korpusové analýze

Aerosmith - Dream On (GRiZ REmix). Friday Dubstep / Drum & Bass / Electro / Glitch VOL 49, 2013. [online]. Dostupné z: <http://blog.m0le.net/2013/01/18/friday-dubstep-drum-bass-electro-glitch-vol-49/>

AL-KANZ. *Être noir en Algérie*. Alkanz, 2013. [online]. Dostupné z: <https://www.al-kanz.org/2013/04/13/racisme-algerie/>

ALBUMSNOW. *Élection de Miss Lorraine*. MissDelphineWespiser, 2013. [online]. Dostupné z: https://missdelphinewespiser.skyrock.com/3194301837-Election-de-Miss-Lorraine-2013.html?action=SHOW_COMMENTS

ANTHONY. *Un weekend à 2 au bord de mer*. Week end à 2, 2012. [online]. Dostupné z: <http://www.weekenda2.fr/bord-de-mer>

Association Cinémas et Cultures d'Afrique. *Les projets bled*. [online]. Dostupné z: <https://cinemasdafrique.asso.fr/projet-bled/>

BABOU, Igor. *Racisme ordinaire dans un éditorial du JIR et dans un blog réunionnais*. Igor Babou, 2012. [online]. Dostupné z: [http://igorbabou.fr/racisme-ordinaire-dans-un-
editorial-du-jir-et-dans-un-blog-reunionnais/](http://igorbabou.fr/racisme-ordinaire-dans-un-editorial-du-jir-et-dans-un-blog-reunionnais/)

BELLATHORNE-BEAUTY. *Bella et ses ballerinas*. Bella-and-the-Thorneuse, 2012. [online]. Dostupné z: https://bella-and-the-thorneuse.skyrock.com/3109279207-Bella-et-ses-Bellarinas.html?action=SHOW_COMMENTS

BOURRE, Jean-Paul. *Satanisme*. Decitre.fr. [oline]. Dostupné z: <https://www.decitre.fr/livres/satanisme-9782867142154.html>

BREVIGLIERI, Marc. *L'étreinte de l'origine. Attachement, mémoire et nostalgie chez les enfants d'immigrés maghrébins*. Revues Plurielles, 2012. [online]. Dostupné z: http://www.revues-plurielles.org/php/index.php?nav=zoom&no=3&no_article=2390

DENGHIEN, Louis. *Une semaine en Syrie*. InfoSyrie, 2012. [online]. Dostupné z: <http://www.infosyrie.fr/actualite/une-semaine-en-syrie/>

EILEMA. *Africamania*. Le Sarkopithèque, 2008. [online]. Dostupné z: <https://sarkopitheque.wordpress.com/tag/agenda-culturel/>

HUNINGUE IDENTITAIRE. *Copé découvre le racisme anti-blanc - et Harlem Désir c'est pour quand ?* Huningue identitaire, 2012. [online]. Dostupné z: <http://huningue-identitaire.blogspot.com/2012/>

JOKONS-COCO. Photographie-ylk, 2012 [online]. Dostupné z: https://photographie-ylk.skyrock.com/3027594066-Presentation.html?action=SHOW_COMMENTS

KAMUI. *Dans les dents 30, le swag tranquille*. Kamui Robotics, 2011. [online]. Dostupné z: <http://kamui.org/2011/12/dans-les-dents-30-le-swag-tranquille/>

LE BOUGNOULOSOPHE. *Fanon, l'intempestif*. Les Indigènes du Royaume, 2012. [online]. Dostupné z: http://bougnoulosophe.blogspot.com/2012_08_01_archive.html

MAJDOUBI, Fatiha. *Miss Visa et ses articulations intimes entre espaces concrets et arrangements discrets : « Circulez, y a rien à voir ! »*. SociologieS, 2012. [online]. Dostupné z: <https://journals.openedition.org/sociologies/3868>

MANDARD, Stéphane. Euro 2016 : une petite dose de « kif ». Le Monde, 2016. [online]. Dostupné z: https://www.lemonde.fr/euro-2016/article/2016/06/10/euro-2016-une-petite-dose-de-kif_4947732_4524739.html

MATOO WATOO. *Les vikings à Paris ou « Gné ? »*. MatooBlog, 2007. [online]. Dostupné z: <https://blog.matoo.net/2007/08/30/les-vikings-a-paris-ou-gne/>

NATHAN. *Une mission sacrée de civilisation*. Le Monde diplomatique, 2012. [online]. Dostupné z: <https://blog.mondediplo.net/2012-02-06-Une-mission-sacree-de-civilisation>

PERVILLÉ, Guy. *Historiographie de la guerre d'Algérie*. Annuaire de l'Afrique du Nord 1987, 2007. [online]. Dostupné z: http://guy.perville.free.fr/spip/article.php3?id_article=151

ROUAULT, Anaïs. *Sénégal. Rufisque – Janvier 2016*. ESPE. Mobilités internationales. [online]. Dostupné z: <http://blog.espe-bretagne.fr/mobilites-internationales/mobilites-sortantes/afrique/senegal/>

SAID. *Menaces sur la transition politique en Egypte*. Le Monde diplomatique, 2012. [online]. Dostupné z: https://blog.mondediplo.net/2012-12-06-Menaces-sur-la-transition-politique-en-Egypte?debut_forums=400

TIEUM. Open forum for the post Big Bang, 2001. [online]. Dostupné z: <http://3boom.net/3bigbang.htm>

Vous aussi, proposez des parties de poker clandestines... légalement! Poker magazine.fr. [online]. Dostupné z: <https://poker-magazine.fr/parties-de-poker-clandestines-legalement/>

XADMIN. *Rap indépendant... Entre buzz internet et proximité – projecteur*. Journal officiel des banlieues, 2010. [online]. Dostupné z: <https://www.presseetcite.info/journal-officiel-des-banlieues/culture/rap-independant-entre-buzz-internet-et-proximite-projecteur>

Seznam použitých zkratek

$a < b$ a vzniklo z b

$a > b$ b vzniklo z a

ar. arabština

fr. francouzština

fran. franština

heb. hebrejština

it. itaština

lat. latina

šp. španělština

Seznam tabulek

Tabulka 1: Korpusová trojice	33
Tabulka 2: Vybrané arabismy pro výzkum.....	34
Tabulka 3: Zjištěná frekvence arabismů	59
Tabulka 4: Arabismy, které nebyly v korpusu nalezeny	60

Příloha – arabismy v TLFi

1. Seznam obsahující ve své etymologické/historické informaci znak ar. (840)

ABA, subst. masc.	ALFAQUI, subst. masc.
ABDALAS, subst. masc.	ALGARADE, subst. fém.
ABRICOT, subst. masc.	ALGAROBILLE, subst. masc.
ABRINE, subst. fém.	ALGÈBRE, subst. fém.
ABUTILON, subst. masc.	ALGORITHMME, subst. masc.
-ACHE, suff.	ALGUAZIL, subst. masc.
ACHOUR, subst. masc.	ALHAMBRA, subst. masc.
ADALID(E), subst. masc.	ALIBORON, subst. masc.
-ADE, suff.	ALIDADE, subst. fém.
ADIVE, subst. masc.	ALIZARI, subst. masc.
ADOBE, subst. masc.	ALKÉKENGÉ, subst. masc.
ADROPER, verbe trans.	ALKERMÈS, subst. masc.
AFRITE, subst. masc.	ALLACHE, subst. fém.
AJONC, subst. masc.	ALLAH, interj.
-AL, -EL, suff.	ALMAGESTE, subst. masc.
ALAMBIC, subst. masc.	ALMANACH, subst. masc.
ALBACORE, subst. masc.	ALMÉE, subst. fém.
ALCADE, subst. masc.	ALPARGATE, subst. fém.
ALCALI, ALKALI, subst. masc.	ALQUIFOUX, subst. masc.
ALCANCIE, subst. fém.	ALTISSIME, adj.
ALCARAZAS, subst. masc.	ALUDEL, subst. masc.
ALCATRAZ(E), subst. masc.	AMALGAME, subst. masc.
ALCAVALE, ALCAVALA,	AMAN, subst. masc.
ALCABALA, subst. masc.	AMBRE, subst. masc.
ALCAZAR, subst. masc.	AMIN, subst. masc.
ALCHIMIE, subst. fém.	AMIRAL, AUX, subst. masc.
ALCOOL, subst. masc.	-AN, -ANE, suff.
ALCÔVE, subst. fém.	ANIL, subst. masc.
ALDÉE, subst. fém.	ANTARI, subst. masc.
ALEZAN, ANE, adj. et subst.	ANTIMOINE, subst. masc.
ALFA, subst. masc.	ARABA, subst.

ARABE, subst. et adj.
 ARACK, subst. masc.
 ARBI, subst. masc.
 ARCHEGAYE, ARZEGAYE, subst. fém.
 -ARD, -ARDE, suff.
 ARGAN, subst. masc.
 AROBE, ARROBE, ARROBA, subst. fém.
 ARSELETTE, subst. fém.
 ARSENAL, AUX, subst. masc.
 ARTICHAUT, subst. masc.
 ASSASSIN, INE, subst. et adj.
 ASSOQUE, subst. fém.
 -AT, suff.
 ATHANOR, subst. masc.
 AUBÈRE, adj.
 AUBERGINE, subst. fém. et adj.
 AUMUSSE, subst. fém.
 AVAL, subst. masc.
 AVANIE, subst. fém.
 AVARIE, subst. fém.
 AYAN, AYAM, subst. masc.
 AZEROLE, subst. fém.
 AZIMUT, subst. masc.
 AZOTH, subst. masc.
 AZUCARILLO, subst. masc.
 AZULEJO, subst. masc.
 AZUR, subst. masc.
 AZZIMINIA, subst. fém.
 BABOUCHE, subst. fém.
 BACON, subst. masc.
 BAGAGE, subst. masc.
 BAHUT, subst. masc.
 BALAIS, adj. masc.
 BAOBAB, subst. masc.
 BARAKA, subst. fém.
 BARAQUE, subst. fém.
 BARAQUER, verbe trans.
 BARBACANE, subst. fém.
 BARCA, interj. et adj.
 BARDA, subst. masc.
 BARDACHE, subst. masc.
 BARDE, subst. fém.
 BARDOT, subst. masc.
 BASANE, subst. fém.
 BÂTONNET, subst. masc.
 BÉDÉGAR, subst. masc.
 BÉDOUIN, INE, subst. et adj.
 BEN, subst. masc.
 BENJOIN, subst. masc.
 BERBÈRE, adj. et subst.
 BERNE, subst. fém.
 BESEF(F), adv.
 BICOT, subst. masc.
 BLED, subst. masc.
 BONDUC, subst. masc.
 BORAX, subst. masc.
 BORGHOT, subst. masc.
 BOUGIE, subst. fém.
 BOURACAN, subst. masc.
 BOURDE, subst. fém.
 BOURRACHE, subst. fém.
 BOUTARGUE, subst. fém.
 BOUTRE, subst. masc.
 BRODEQUIN, subst. masc.
 BURNOUS, subst. masc.
 CABAN, subst. masc.

CACHEF, subst. masc.
 CADI, subst. masc.
 CAFARD, ARDE, subst.
 CAFÉ, subst. masc.
 CAFRE, CAFFRE, adj. et subst.
 CAD'D, subst. masc.
 CAD'MACAN, subst. masc.
 CALEBASSE, subst. fém.
 CALFAT1, subst. masc.
 CALFATER, verbe trans.
 CALIBRE, subst. masc.
 CALIFE, KHALIFE, subst. masc.
 CALIN, subst. masc.
 CALOSOME, subst. masc.
 CALOTTE, subst. fém.
 CAMAD'EU, subst. masc.
 CAMELOT1, subst. masc.
 CAMELOTIER, IÈRE,
 CAMELOTEUR, EUSE, subst.
 CAMPHRE, subst. masc.
 CANDI, adj. masc.
 CANGE, subst. fém.
 CANON, subst. masc.
 CAOUA, subst. masc.
 CARABÉ, subst. masc.
 CARAFE, subst. fém.
 CARAQUE, CARRAQUE, subst. fém.
 et adj.
 CARAT, subst. masc.
 CARATCH, CARACH, subst. masc.
 CARMIN, subst. masc.
 CAROUBE, subst. fém.
 CARTHAME, subst. masc.
 CARVI, subst. masc.
 CASANIER, IÈRE, adj.
 CASBAH, subst. fém.
 CASSE, subst. fém.
 CAVAS, CAWAS, subst. masc.
 CÉTÉRAC, subst. masc.
 CHADOUF, subst. masc.
 CHALEF, subst. masc.
 CHAMARRE, subst. fém.
 CHAOUCH, subst. masc.
 CHARABIA, CHARABIAS,
 CHARABIAT, subst. masc.
 CHEBEC, CHÉBEC, CHEBEK, subst.
 masc.
 CHÈCHE, subst. masc.
 CHÉCHIA, subst. fém.
 CHEIK(H), subst. masc.
 CHÉRIF, SCHÉRIF, subst. masc.
 CHERVIS, subst. masc.
 CHIBOUQUE, subst. fém., CHIBOUK,
 subst. masc.
 CHICOTIN, subst. masc.
 CHIFFRE, subst. masc.
 CHLEU(H), adj.
 CHOTT, subst. masc.
 CHOUIA, CHOUD'A, CHOUYA, adv.
 CIVETTE, subst. fém.
 CLEBS, subst. masc.
 COHOBER, verbe trans.
 COLBACK, COLBAQUE, subst. masc.
 COLCOT(H)AR, subst. masc.
 COPTE, subst. et adj.
 CORAN, KORAN, subst. masc.
 CORDOUAN, ANE, adj. et subst.
 COTON, subst. masc.

COUFFE, subst. fém.
 COUSCOUS(S), COUSCOUSSOU,
 subst. masc.
 CRAMOISI, IE, adj.
 CUBÈBE, subst. masc.
 CURCUMA, subst. masc.
 CUSCUTE, subst. fém.
 DAHABIEH, subst. fém.
 DAHIR, subst. masc.
 DAMAN, subst. masc.
 DARABOUK, subst. masc.;
 DARBOUKA(H), subst. fém.
 DARSE, subst. fém.
 DAYA, subst. fém.
 DIFFA, subst. fém.
 DINAR, subst. masc.
 DIVAN, subst. masc.
 DJEBEL, subst. masc.
 DJELLABA(H), subst. fém.
 DJINN, subst. masc.
 DORONIC, subst. masc.
 DOUANE, subst. fém.
 DOUAR, subst. masc.
 DOUM, subst. masc.
 DOURA(H), subst. fém.
 DROGMAN, subst. masc.
 DROGUE1, subst. fém.
 ÉCARLATE, adj. et subst.
 ÉCHEC, subst. masc.
 ÉLÉMI, subst. masc.
 ÉLIXIR, subst. masc.
 -ELLE, suff.
 ÉMIR, subst. masc.
 ERG, subst. masc.
 ESTRAGON, subst. masc.
 ÉTROITESSE, subst. fém.
 FAKIR, FAQUIR, subst. masc.
 FANDANGO, subst. masc.
 FANFARON, ONNE, adj. et subst.
 FANTASIA, subst. fém.
 FARDE, subst. fém.
 FARFADET, subst. masc.
 FELLAG(H)A, subst. masc.
 FELLAH, subst.
 FELOUQUE, subst. fém.
 FENNEC, subst. masc.
 FETFFA, subst. masc.
 FEZ, subst. masc.
 FIRMAN, subst. masc.
 FISSA, adv.
 FLOUZE, subst. masc.
 FONDOUK, subst. masc.
 FOU (ou FOL), FOLLE, adj. et subst.
 FOUGUE, subst. fém.
 FOUTA(H), subst. masc. ou fém.
 FRÉGATE, subst. fém.
 FUSTET, subst. masc.
 GABELLE, subst. fém.
 GAMACHE1, subst. fém.
 GANDOURA(H), subst. fém.
 GARINGAL, subst. masc.
 GAZE, subst. fém.
 GAZELLE, subst. fém.
 GENET, subst. masc.
 GENETTE, subst. fém.
 GERBOISE, subst. fém.
 GHAZEL, subst. masc.
 GILET, subst. masc.

GIRAFE, subst. fém.
 GIREL, subst. masc.
 GOUDRON, subst. masc.
 GOULE, subst. fém.
 GOUM, subst. masc.
 GOUR, subst. masc.
 GOURBI, subst. masc.
 GOURER, GOURRER, verbe trans.
 GRABELER, verbe trans.
 GRAINE, subst. fém.
 GUIMBRI, subst. masc.
 GUITARE, subst. fém.
 GUITOUNE, subst. fém.
 GUMÈNE, subst. fém.
 HACHISCH, HASCHICH, HACHICH,
 subst. masc.
 HADÎTH, subst. masc.
 HADJ, subst. masc.
 HADJI, HADJ, subst. masc.
 HAD'K, subst. masc.
 HAMADA, subst. fém.
 HAM(M)AL, subst. masc.
 HAMMAM, subst. masc.
 HARAS1, subst. masc.
 HAREM, subst. masc.
 HARISSA, subst. fém.
 HARKA, subst. fém.
 HASARD, subst. masc.
 HÉGIRE, subst. fém.
 HENNÉ, subst. masc.
 HODJA, subst. masc.
 HOQUETON, subst. masc.
 HOUKA, subst. masc.
 HOURI, subst. fém.
 HYSOPE, subst. fém.
 IMAM, IMAN, subst. masc.
 ISLAM, subst. masc.
 JAQUE, JACQUE, subst.
 JARDE, subst. fém.
 JARDON, subst. masc.
 JARRE, subst. fém.
 JASERAN, JASERON, subst. masc.
 JASMIN, subst. masc.
 JOTA, subst. fém.
 JULEP, subst. masc.
 JUPE, subst. fém.
 KABYLE, adj. et subst.
 KÂFIR, subst. masc.
 KALI, subst. masc.
 KANDJAR, CANGIAR, subst. masc.
 KANOUN, subst. masc.
 KARMATIQUE, adj.
 KÉBAB, subst. masc.
 KERMÈS, subst. masc.
 KETMIE, subst. fém.
 KHAMMÈS, subst. masc.
 KHAMSIN, subst. masc.
 KHAN, KAN, subst. masc.
 KHAN, KAN, subst. masc.
 KHÉDIVE, subst. masc.
 KIBLA, subst. fém.
 KIEF, KIF, subst. masc.
 KIF-KIF, KIF, adj. inv.
 KOHL, subst. masc.
 KOUBBA, subst. fém.
 KRAK, subst. masc.
 KROUMIR, subst. masc.
 KSAR, subst. masc.

LAGMI, LAGMY, subst. masc.
LAITON, subst. masc.
LAPIS, LAPIS-LAZULI, subst. masc.
inv.
LAQUAIS, subst. masc.
LAQUE, subst.
LASAGNE, subst. fém.
LIBECCIO, subst. masc.
LILAS, subst. masc. et adj.
LIME, subst. fém.
LIMON, subst. masc.
LITHAM, subst. masc.
LIVREUR, -EUSE, subst.
LOOCH, subst. masc.
LOSANGE, subst. masc.
LOUKOUM, LOKOUM, RAHAT-
LO(U)KOUM, subst. masc.
LUTH, subst. masc.
MABOUL, MABOULE, adj. et subst.
MACABRE, adj.
MACACHE, adv.
MACRAMÉ, subst. masc.
MADRAGUE, subst. fém.
MAF(F)IA, subst. fém.
MAGASIN, subst. masc.
MAGHRÉBIN, -INE, adj. et subst.
MAHALEB, subst. masc.
MAHDI, subst. masc.
MAHONNE, subst. fém.
MAD'DAN, subst. masc.
MAJOLIQUE, subst. fém.
MAKHZEN, MAGHZEN, subst. masc.
MAMAMOUCI, subst. masc.
MAMELOUK, MAMELUK, subst.
masc. et adj.
MANDILLE, subst. fém.
MANDORE, subst. fém.
MARABOUT, subst. masc.
MARAVÉDIS, subst. masc.
MARCASSITE, subst. fém.
MARLOTTE, subst. fém.
MARRANE, subst. masc.
MARRE, adv.
MASSEPAIN, subst. masc.
MASSER, verbe trans.
MASSICOT1, subst. masc.
MASTABA, subst. masc.
MAT, adj. inv. et subst. masc.
MATAMORE, subst. masc.
MATELAS, subst. masc.
MATRAQUE, subst. fém.
MATRAS, subst. masc.
MAZOUT, subst. masc.
MÉCHOUAR, subst. masc.
MÉCHOUI, subst. masc.
MECHTA, subst. fém.
MÉDERSA, subst. fém.
MÉDIN, subst. masc.
MÉDINA, subst. fém.
MEDJIDIÉ, subst. masc.
MÉHALLA, subst. fém.
MÉHARI, subst. masc.
MEKTOUB, interj.
MELLAH, subst. masc.
MÉLONGÈNE, subst. fém.
MÉNAGER, verbe trans.
MERGUEZ, subst. fém.

MÉRINOS, subst. masc.
MESQUIN, -INE, adj.
MÉTALLIQUE, adj.
MIHRAB, subst. masc.
MINARET, subst. masc.
MINBAR, subst. masc.
MOHATRA, subst. masc.
MOIRE, subst. fém.
MOKA, subst. masc.
MOLLAH, subst. masc.
MOMIE, subst. fém.
MONE, subst. fém.
MORFIL, subst. masc.
MORTAISE, subst. fém.
MOSQUÉE, subst. fém.
MOUCHARABY, MOUCHARABIEH,
subst. masc.
MOUD(H)IR, subst. masc.
MOUKÈRE, MOUQUÈRE, subst. fém.
MOUSSAKA, subst.
MOUSSELINE, subst. fém.
MOUSSON, subst. fém.
MOZABITE, MZABITE, subst. et adj.
MOZARABE, subst. et adj.
MUCHIR, subst. masc.
MUDÉJAR, adj. et subst.
MUEZZIN, subst. masc.
MUFTI, MUPHTI, subst. masc.
MUSACÉES, subst. fém. plur.
MUSQUÉ, -ÉE, adj.
MUSULMAN, -ANE, adj.
NABAB, subst. masc.
NACAIRE, subst. fém.
NACRE, subst. fém.
NADIR, subst. masc.
NAFÉ, subst. masc.
NAFFE, subst. fém.
NARGUILÉ, NARGHILÉ, subst. masc.
NATRON, NATRUM, subst. masc.
NAZIR, subst. masc.
NEBKA, subst. fém.
NEDJDI, NEDJI, subst. masc.
NÉNUPHAR, subst. masc.
NIQUER, verbe trans.
NIZERÉ, subst. masc.
NORIA, subst. fém.
NOUBA, subst. fém.
NUN(N)ATION, NOUNATION, subst.
fém.
NUQUE, subst. fém.
OASIS, subst. fém.
OGIVE, subst. fém.
OLIBAN, subst. masc.
OQUE, subst. fém.
ORANGE, subst. et adj.
OTTOMAN, -ANE, adj. et subst.
OUATE, subst. fém.
PAPEGAI, subst. masc.
PASSIBILITÉ, subst. fém.
PASTÈQUE, subst. fém.
PATACHE, subst. fém.
PHLEGMASIE, subst. fém.
PIE-MÈRE, subst. fém.
POTIRON, subst. masc.
PUTRESCIBLE, adj.
QUATRE, adj. et subst. masc. inv.
QUINTAL, -AUX, subst. masc.
RACAHOUT, subst. masc.

RAD‘A, subst. masc.
 RAD‘S, subst. masc.
 RAKI, subst. masc.
 RAMADAN, subst. masc.
 RAMDAM, subst. masc.
 RAME, subst. fém.
 RAQUETTE, subst. fém.
 RAS, subst. masc.
 RAZZIA, subst. fém.
 RÉALGAR, subst. masc.
 REBAB, subst. masc.
 REBEC, subst. masc.
 RÉCIF, subst. masc.
 RECONNAÎTRE, verbe trans.
 REG, subst. masc.
 REIS, RED‘S, RAD‘S, subst. masc.
 REZZOU, subst. masc.
 RIBES, subst. masc.
 ROB, subst. masc.
 ROC, subst. masc.
 ROCK, subst. masc.
 ROMAINE, subst. fém.
 ROUMI, subst. masc.
 SABÉEN, -ENNE, adj. et subst.
 SABIR, subst. masc.
 SACRE, subst. masc.
 SAFARI, subst. masc.
 SAFRAN, subst. masc.
 SAFRAN, subst. masc.
 SAGAIE, subst. fém.
 SAHEL, subst. masc.
 SAHIB, subst. masc.
 SAKIEH, subst. fém.
 SALAMALEC, subst. masc.
 SALEP, subst. masc.
 SALICORNE, subst. fém.
 SANTAL, SANDAL, subst. masc.
 SAPHÈNE, adj.
 SARABANDE, subst. fém.
 SARBACANE, subst. fém.
 SAROUAL, SAROUEL, , subst. masc.
 SARRASIN, -INE, SARRAZIN, -INE,
 subst. et adj.
 SATIN, subst. masc.
 SÉBESTE, subst. masc.
 SEBKHA, subst. fém.
 SÉGUIA, SEGhia, subst. fém.
 SÉLAM, subst. masc.
 SÉNÉ, subst. masc.
 SEQUIN, subst. masc.
 SÉRASKIER, SÉRASQUIER, subst.
 masc.
 SERDAB, subst. masc.
 SÉSAME, subst. masc.
 SESBANIA, subst. masc.
 SIDI, subst. masc.
 SIGLATON, subst. masc.
 SINUS, subst. masc.
 SIRÈNE, subst. fém.
 SIROCCO, SIROCO, subst. masc.
 SIROP, subst. masc.
 SLOUGHI, subst. masc.
 SMALA(H), subst. fém.
 SOFA, subst. masc.
 SOLAIRE, adj.
 SOPHORA, subst. masc.
 SORBET, subst. masc.

SOUAHÉLI, SOUAHILI, SWAHILI, subst. masc.
 SOUDAN, subst. masc.
 SOUDANAIS, -AISE, adj. et subst.
 SOUDE, subst. fém.
 SOUFI, subst. masc.
 SOUK, subst. masc.
 STRAMBOTTO, subst. masc.
 SUCRE, subst. masc.
 SULTAN, subst. masc.
 SUMAC, subst. masc.
 SUNNA, subst. fém.
 SUNNITE, adj. et subst.
 SURATE, SOURATE, subst. fém.
 TABALA, subst. masc.
 TABI, subst. masc.
 TABIS, subst. masc.
 TABOR, subst. masc.
 TABOULÉ, subst. masc.
 TAJINE, subst. masc.
 TALC, subst. masc.
 TALISMAN, subst. masc.
 TALMOUSE, subst. fém.
 TALPACK, subst. masc.
 TAMARIN, subst. masc.
 TAMBOUR, subst. masc.
 TARABOUK, subst. masc.
 TARBOUCH(E), subst. masc.
 TARE, subst. fém.
 TARGUM, subst. masc.
 TARIF, subst. masc.
 TASSE, subst. fém.
 TÉGÉNAIRE, subst. fém.
 TELL, subst. masc.
 TIMBALE, subst. fém.
 TINCAL, TINKAL, subst. masc.
 TOUAREG, subst. et adj.
 TOUBIB, subst. masc.
 TRIPE, subst. fém.
 TSOIN-TSOIN, onomat. et adj. inv.
 TUNISIEN, -IENNE, adj. et subst.
 TURBÉ, TURBEH, subst. masc.
 TURBITH, subst. masc.
 TUT(H)IE, subst. fém.
 TYPHON, subst. masc.
 ULÉMA, OULÉMA, subst. masc.
 USNÉE, subst. fém.
 VARAN, subst. masc.
 VILAYET, subst. masc.
 VIZIR, subst. masc.
 VOLCAN, subst. masc.
 YOUPIN, -INE, subst.
 ZAIN, adj.
 ZAOUD‘A, subst. fém.
 ZAPTIÉ, ZAPTYÉ, subst. masc.
 ZARF, subst. masc.
 ZÉDOAIRE, subst. fém.
 ZELLIGE, subst. masc.
 ZÉNITH, subst. masc.
 ZÉRO, adj. et subst. masc.
 ZÉRUMBET, subst. masc.
 ZINZOLIN, -INE, adj. et subst. masc.
 ZOB, ZOB(B)I, subst. masc. et interj.
 ZOUAVE, subst. masc.

2. Seznam přímých výpůjček z arabštiny (217)

BAOBAB, subst. masc.	CHLEU(H), adj.
BARAQUER, verbe trans.	CHOTT, subst. masc.
BARBACANE, subst. fém.	CHOUIA, CHOUD‘A, CHOUYA, adv.
BARDE, subst. fém.	CIVETTE, subst. fém.
BEN, subst. masc.	CLEBS, subst. masc.
BONDUC, subst. masc.	CORAN, KORAN, subst. masc.
BORAX, subst. masc.	COTON, subst. masc.
BOURACAN, subst. masc.	COURBACH, subst. masc.
BOURDE, subst. fém.	COURBACHE, subst. fém.
CACHEF, subst. masc.	COUSCOUS(S), COUSCOUSSOU, subst. masc.
CAFRE, CAFFRE, adj. et subst.	CUBÈBE, subst. masc.
CAD‘D, subst. masc.	CURCUMA, subst. masc.
CALIBRE, subst. masc.	CUSCUTE, subst. fém.
CALIFE, KHALIFE, subst. masc.	DAHABIEH, subst. fém.
CAMELOT, subst. masc.	DAHIR, subst. masc.
CANDI, adj. masc.	DAMAN, subst. masc.
CANGE, subst. fém.	DARABOUK, subst. masc.
CAOUA, subst. masc.	DARBOUKA(H), subst. fém.
CARAQUE, CARRAQUE, subst. fém. et adj.	DINAR, subst. masc.
CASBAH, subst. fém.	DJEBEL, subst. masc.
CAVAS, CAWAS, subst. masc.	DJELLABA(H), subst. fém.
CHADOUF, subst. masc.	DJINN, subst. masc.
CHEBEC, CHÉBEC, CHEBEK, subst. masc.	DOUAR, subst. masc.
CHÈCHE, subst. masc.	DOUM, subst. masc.
CHÉCHIA, subst. fém.	DOURA(H), subst. fém.
CHEIK(H), subst. masc.	ÉLÉMI, subst. masc.
CHÉRIF, SCHÉRIF, subst. masc.	ÉLIXIR, subst. masc.
CHERVIS, subst. masc.	ÉMIR, subst. masc.
CHIBOUQUE, subst. fém., CHIBOUK, subst. masc.	ÉPINARD, subst. masc.
CHIFFRE, subst. masc.	ERG, subst. masc.
	ESTRAGON, subst. masc.
	FAKIR, FAQUIR, subst. masc.

FARDE, subst. fém.
 FELLAG(H)A, subst. masc.
 FELLAH, subst.
 FETFFA, subst. masc.
 FISSA, adv.
 FLOUZE, subst. masc.
 FONDOUK, subst. masc.
 FOUTA(H), subst. masc. ou fém.
 GANDOURA(H), subst. fém.
 GAZELLE, subst. fém.
 GENETTE, subst. fém.
 GERBOISE, subst. fém.
 GHAZEL, subst. masc.
 GILET, subst. masc.
 GOUDRON, subst. masc.
 GOULE, subst. fém.
 GOUM, subst. masc.
 GOUR, subst. masc.
 GOURBI, subst. masc.
 GUIMBRI, subst. masc.
 GUITOUNE, subst. fém.
 HACHISCH, HASCHICH, HACHICH,
 subst. masc.
 HADÎTH, subst. masc.
 HADJ1, subst. masc.
 HAD'K, subst. masc.
 HAMADA, subst. fém.
 HAM(M)AL, subst. masc.
 HAMMAM, subst. masc.
 HAREM, subst. masc.
 HARISSA, subst. fém.
 HARKA, subst. fém.
 HASARD, subst. masc.
 HOQUETON, subst. masc.
 IMAM, IMAN, subst. masc.
 ISLAM, subst. masc.
 JARRE, subst. fém.
 JASMIN, subst. masc.
 KABYLE, adj. et subst.
 KÂFIR, subst. masc.
 KALI, subst. masc.
 KANDJAR, CANGIAR, subst. masc.
 KANOUN, subst. masc.
 KERMÈS, subst. masc.
 KETMIE, subst. fém.
 KHAMMÈS, subst. masc.
 KHAMSIN, subst. masc.
 KIBLA, subst. fém.
 KIEF, KIF, subst. masc.
 KIF-KIF, KIF, adj. inv.
 KOHL, subst. masc.
 KOUBBA, subst. fém.
 KRAK, subst. masc.
 KROUMIR, subst. masc.
 KSAR, subst. masc.
 LAGMI, LAGMY, subst. masc.
 LAITON, subst. masc.
 LAQUE, subst.
 LILAS, subst. masc. et adj.
 LITHAM, subst. masc.
 LOOCH, subst. masc.
 LUTH, subst. masc.
 MABOUL, MABOULE, adj. et subst.
 MACACHE, adv.
 MADRAGUE, subst. fém.
 MAGASIN, subst. masc.
 MAGHRÉBIN, -INE, adj. et subst.
 MAHDI, subst. masc.

MAD'DAN, subst. masc.
MAKHZEN, MAGHZEN, subst. masc.
MAMELOUK, MAMELUK, subst.
masc. et adj.
MASSER, verbe trans.
MASTABA, subst. masc.
MATAMORE, subst. masc.
MATRAQUE, subst. fém.
MÉCHOUAR, subst. masc.
MÉCHOUI, subst. masc.
MECHTA, subst. fém.
MÉDIN, subst. masc.
MÉDINA, subst. fém.
MÉHALLA, subst. fém.
MÉHARI, subst. masc.
MEKTOUB, interj.
MERGUEZ, subst. fém.
MIHRAB, subst. masc.
MINBAR, subst. masc.
MOLLAH, subst. masc.
MOUCHARABY, MOUCHARABIEH,
subst. masc.
MOUD(H)IR, subst. masc.
MUCHIR, subst. masc.
MUFTI, MUPHTI, subst. masc.
NACAIRE, subst. fém.
NADIR, subst. masc.
NAFFE, subst. fém.
NATRON, NATRUM, subst. masc.
NAZIR, subst. masc.
NEBKA, subst. fém.
NEDJDI, NEDJI, subst. masc.
NIZERÉ, subst. masc.
NOUBA, subst. fém.
OTTOMAN, -ANE, adj. et subst.
OUED, subst. masc.
RAD'S, subst. masc.
RAMDAM, subst. masc.
RAQUETTE, subst. fém.
RAZZIA, subst. fém.
RÉALGAR, subst. masc.
REBAB, subst. masc.
REG, subst. masc.
REZZOU, subst. masc.
ROB, subst. masc.
ROC, subst. masc.
ROCK, subst. masc.
ROMAINE, subst. fém.
ROUMI, subst. masc.
SAHEL, subst. masc.
SAKIEH, subst. fém.
SALAMALEC, subst. masc.
SAPHÈNE, adj.
SAROUAL, SAROUEL, subst. masc.
SEBKHA, subst. fém.
SÉGUIA, SEGHIA, subst. fém.
SERDAB, subst. masc.
SESBANIA, subst. masc.
SIDI, subst. masc.
SIGLATON, subst. masc.
SIMOUN, subst. masc.
SLOUGHI, subst. masc.
SMALA(H), subst. fém.
SOUDAN, subst. masc.
SOUFI, subst. masc.
SOUK, subst. masc.
SULTAN, subst. masc.
SUNNA, subst. fém.

SURATE, SOURATE, subst. fém.

TABI, subst. masc.

TABIS, subst. masc.

TABOULÉ, subst. masc.

TAJINE, subst. masc.

TALC, subst. masc.

TALMOUSE, subst. fém.

TARABOUK, subst. masc.

TARBOUCH(E), subst. masc.

TASSE, subst. fém.

TELL, subst. masc.

TOUBIB, subst. masc.

TRUCHEMENT, subst. masc.

TURBITH, subst. masc.

TUT(H)IE, subst. fém.

USNÉE, subst. fém.

VARAN, subst. masc.

ZAOUD'A, subst. fém.

ZELLIGE, subst. masc.

ZÉRUMBET, subst. masc.

ZOB, ZOB(B)I, subst. masc. et interj.

ZOUAVE, subst. masc.